

XIII

OGÓLNOPOLSKA
KONFERENCJA
NAUKOWA
MŁODYCH
BADACZY

Współczesne problemy i kierunki badawcze w geografii
Kraków | 20–22 października 2023

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

UNIwersytet JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

UNIwersytet Jagielloński
w Krakowie

XII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
MŁODYCH BADACZY

Współczesne
problemy
i kierunki
badawcze
w geografii

KSIĄŻKA
ABSTRAKTÓW

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Kraków, 20–22 października 2023 roku

KOMITET NAUKOWY

Prof. dr hab. Bolesław Domański (UJ)
Dr hab. Krzysztof Gwosdz, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Marek Drewnik (UJ)
Dr hab. Małgorzata Luc, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Tomasz Komornicki (PAN)
Dr hab. Dorota Matuszko, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Jacek Kozak (UJ)
Dr hab. Grzegorz Micek, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Kazimierz Krzemień (UJ)
Dr hab. Anna Michno, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Przemysław Śleszyński (PAN)
Dr hab. Mirosław Mika, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Tadeusz Stryjakiewicz (UAM)
Dr hab. Monika Murzyn-Kupisz, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Daniela Szymańska (UMK)
Dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ (UŚ, PTG)
Prof. dr hab. Józef Robert Twardosz (UJ)
Dr hab. Katarzyna Piotrowicz, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Zbigniew Ustrnul (UJ)
Dr hab. inż. Bartłomiej Rzonca, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Wiesław Ziaja (UJ)
Dr hab. Janusz Siwek, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Zbigniew Zwoliński (UAM)
Dr hab. Izabela Sołjan, prof. UJ (UJ)
Prof. dr hab. Mirosław Żelazny (UJ)
Dr hab. Roman Szul, prof. UW (UW)
Dr hab. Jarosław Balon, prof. UJ (UJ)
Dr hab. Wojciech Szymański, prof. UJ (UJ)
Dr hab. Elżbieta Biłska-Wodecka, prof. UJ (UJ)
Dr hab. Jolanta Świąchowicz, prof. UJ (UJ)
Dr hab. Elżbieta Gorczyca, prof. UJ (UJ)

PATRONAT HONOROWY KONFERENCJI

Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego

prof. dr hab. Jacek Popiel

Dziekan Wydziału Geografii i Geologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

prof. dr hab. Marek Drewnik

Polskie Towarzystwo Geograficzne

Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich

Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

KOMITET ORGANIZACYJNY

Przewodnicząca

mgr Agata Gołąb

Sekretarz

mgr Anna Bartos

Katarzyna Filip

Magdalena Jasionek

Rafał Madej

Adela Malak

Dawid Piątek

Mateusz Pysz

Maciej Siwka

Patrycja Wójtowicz

Opracowanie zawiera zbiór abstraktów referatów oraz posterów przedstawionych przez uczestników XII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Młodych Badaczy „Współczesne problemy i kierunki badawcze w geografii”, odbywającej się w dniach 20–22 października 2023 r. w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Skład wykonano na podstawie tekstów dostarczonych przez Autorów. Za treść i wartość merytoryczną odpowiadają Autorzy poszczególnych abstraktów.

Selekcja abstraktów: Komitet Organizacyjny i Komitet Naukowy XII OKNMB

Redakcja: Anna Bartos

Projekt okładki: Martyna Danch

DTP: Małgorzata Ciemborowicz – Pracownia Wydawnicza IGiGP UJ

<https://oknmb.geo.uj.edu.pl/>

<https://www.facebook.com/oknmb/>

oknmb@uj.edu.pl

© Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Wydanie I, Kraków 2023

Wydawca:

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego

ul. Gronostajowa 7, 30-387 Kraków, Polska

tel. +48 12 664 52 50, faks +48 12 664 53 85

www.geo.uj.edu.pl

SPIS TREŚCI

SESJA REFERATOWA

Kacper Armentowicz, Mateusz Mirlak, Nikola Bryg, Magdalena Nowak, Michał Pawłowski, Alicja Szklarczyk, Kacper Windak, Jarosław Balon – Badanie krajobrazu kulturowego i naturalnego w Górach Zachodniorumuńskich	10
Magdalena Bajer – Procesy kryzysowe w centrum średniego miasta na przykładzie Wodzisławia Śląskiego	11
Sara Bręcz-Kupiec – Przestrzeń publiczna jako miejsce (niekonwencjonalnej) zabawy	12
Anna Brodowicz – Czy na Byczym Jaju pasły się byki? – Historia Korniaktowa Południowego zapisana w toponimach	13
Dawid Siemek – Uwarunkowania i zapis geomorfologiczny spływu gruzowego w Kotle Starorobociańskim w Tatrach Zachodnich	14
Radosław Deska – Burze śnieżne w Polsce z 17 stycznia 2022 roku jako przykład silnego incydentu z wyładowaniami atmosferycznymi w Europie Środkowej w okresie zimowym	15
Dorota Dymek – Ocena zależności pomiędzy potencjałem terenu do zapewniania świadczeń ekosystemowych a poziomem zrównoważonego rozwoju gmin	16
Łukasz Fiedeń – Wykorzystanie transportu publicznego w dojazdach na obszarach wiejskich	17
Jan Goliński – Marketing terytorialny – rola w programowaniu rozwoju, szanse i zagrożenia, próba pomiaru	18
Łukasz Gręda – Różnorodność miar odległości w badaniu handlu towarami	19
Tomasz Grzyb – Wpływ ekstremalnych stanów wód na użytkowanie i doświadczanie miejskiego krajobrazu nadrzecznego: analiza debaty publicznej	20
Gabriela Hryniewicka, Julia Lisowska, Szymon Skipski – Podróże w cieniu zagrożeń – badanie bezpieczeństwa turystów poza granicami Polski	21
Magdalena Jasionek, Piotr Kłapyta – Rekonstrukcja warunków transportu glacialnego w systemie plejstocenijskiego lodowca Białki	22
Jolanta Józwiak – Wpływ genezy miasta na stopień wypełniania przesłanek miejskości	23
Klaudia Kamińska – Czy polityka zorientowana terytorialnie jest kluczem do walki ze zmianami klimatu w miastach? – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne jako narzędzie budowania odporności na zmianę klimatu	24

Anna Kamzol-Suś – Model systemu partycypacji społecznej w planowaniu przestrzennym w kontekście reformy planistycznej	25
Kalina Klimenko – Turystyka doświadczeń – szansa dla krajów słabo rozwiniętych turystycznie na przykładzie Mauretanii	26
Jacek Koj – Znaczenie terenów poprzemysłowych Dla rozwoju handlu i logistyki w miastach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii	27
Gabriela Kopacz – Miejscowości, które uzyskały status miasta w Polsce w latach 2014–2023 a kryteria nadawania statusu miasta	28
Anna Kropywnytska, Mateusz Mirlak, Arleta Pająk, Arkadiusz Wróbel, Maksymilian Łeppek, Marta Skupińska, Jadwiga Gałka – Integracja migrantów w społeczności lokalnej na przykładzie miasta Berlina	29
Joanna Martewicz, Edyta Kalińska, Piotr Weckwerth – Wskaźniki transportu i typu sedymentacji ziaren kwarcu w osadach powodzi glacialnych Suwalszczyzny na podstawie analizy Cailleux	30
Adam Robert Parol – Dworce publicznej komunikacji pozamiejskiej w przestrzeni Słupska	31
Michał Pawłowski – Zmiany położenia linii śniegu jako wskaźnik zmian wysokości linii równowagi bilansu masy wybranych lodowców Spitsbergenu	32
Dawid Piątek, Anita Bernatek-Jakiel – Jak infrastruktura narciarska zmienia intensywność erozji gleb?	33
Mateusz Pysz, Natalia Ostrowska, Wojciech Olsza – Mobilność mieszkańców terenów wiejskich gmin Mikołajki i Ruciane-Nida.	34
Anna Rudnik, Patrycja Wójtowicz, Łukasz Musielok – Problemy klasyfikacji gleb obszarów młodoglacialnych na wybranych przykładach z terenu Wdeckiego Parku Krajobrazowego.	35
Weronika Skorupa, Krzysztof Stępniewski, Julia Kapla, Patrycja Kowalczyk, Wiktoria Malinowska, Aleksandra Sobkowicz, Klaudia Żaba, Maksym Łaszewski – Cechy fizyczno-chemiczne wód źródeł okolic Nowego Miasta nad Pilicą	36
Gabriel Stachura – Ocena zmienności błędu systematycznego grubości pokrywy śnieżnej w reanalizie ERA5na przykładzie Polski i Czech	37
Michał Stokowski – Odporność terytorialna: elementy, czynniki i przykłady operacjonalizacji	38
Mateusz K. Suwiński, Łukasz Musielok, Mateusz Sosnowski, Marcin Sykuła, Michał Jankowski – Wpływ geologii powierzchniowej i ukształtowania terenu na rozmieszczenie gleb Wdeckiego Parku Krajobrazowego	39
Cyprian Świąch – Modelowanie 3D charakterystycznych miejsc z zastosowaniem bezzałogowych statków powietrznych na przykładzie obiektów w Mauretanii	40

Karolina Walko – Aktywni migranci/migrantki we Wrocławiu	41
Donata Wysocka, Jadwiga Biegańska, Elżbieta Grzelak-Kostulska, Paweł Smoliński – Technologie prośrodowiskowe w strefie podmiejskiej w kontekście polskim.	42
Martyna Zarzycka – Osadnictwo niemieckie i wołoskie w pracach ks. Władysława Sarny	43

SESJA POSTEROWA

Marta Dawid, Wojciech Dawid – Wyzwania rozwojowe Polski w zakresie społeczeństwa i jakości życia. Koncepcja Rozwoju Kraju 2050	45
Igor Dmowski, Klaudia Kurpios, Wojciech Derentowicz, Jan Gomuła, Aleksandra Hadło, Jan Jurkiewicz, Szymon Kowalewski, Natalia Krawczyńska, Aleksandra Rekl, Maciej Staszak, Aleksandra Szymczak, Franciszek Wicherkiewicz, Maksym Łaszewski, Jarosław Suchożebrski – Przestrzenne zróżnicowanie cech fizyczno-chemicznych źródeł Skarpy Warszawskiej	46
Katarzyna Filip, Mateusz Gajda, Benedykt Jaros, Piotr Kłapyta – Wykorzystanie danych ze skaningu laserowego do identyfikacji śladów użytkowania rolniczego na przykładzie wsi Cięcina w Beskidzie Żywieckim	47
Wojciech Haska, Maciej Liro, Elżbieta Gorczyca – Występowanie dzikich, nadrzecznych wysypisk a gospodarka odpadami w gminach zlewni Kamienicy Gorczańskiej	48
Małgorzata Kolek – Winnice jako niewykorzystany walor rozwoju enoturystyki w wybranych miastach polski	49
Dawid Kozubek – Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gmin w układach obwarzankowych w województwie wielkopolskim – analiza porównawcza	50
Joanna Jagieła, Anna Kropyvnytska – Wpływ przestrzeni zielonych na życie człowieka na przykładzie mieszkańców miasta Krakowa	51
Karolina Mendel – Warunki termiczne i opadowe w trakcie długiego weekendu majowego w Polsce w latach 1966–2023	52
Weronika Michalska – Koncepcja „krajobrazu konfliktu” w świetle pogromu kieleckiego	53
Aleksandra Wardzyńska – Mniejszość chińska a krajobraz multilingwistyczny Kuala Lumpur	54
Mateusz Pysz, Natalia Ostrowska, Wojciech Olsza – Badanie mobilności mieszkańców gmin Mikołajki i Ruciane-Nida jako studencki projekt naukowy	55

Aleksandra Wiktorowicz, Anastasiia Deryk, Patryk Kasprzycki, Mateusz Stolarczyk – Pedologiczne uwarunkowania występowania czosnku niedźwiedziego (<i>Allium ursinum</i>) w Bieszczadzkiem Parku Narodowym	56
Julia Zwolińska, Maciej Bryndza, Patrycja Cichecka, Angieszka Koziół, Hiacynta Leguła, Michał Pawłowski, Bartłomiej Rzonca, Janusz Siwek, Patryk Waclawczyk, Aleksandra Wiktorowicz – Tło hydrogeochemiczne wód masywu Tapul Mare (Munții Țibău, Rumunia) – wstępne wyniki badań . . .	57
Sponsorzy i partnerzy	58

XII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Młodych Badaczy

Współczesne problemy i kierunki badawcze w geografii

SESJA REFERATOWA

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Kraków, 20–22 października 2023 roku

BADANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I NATURALNEGO W GÓRACH ZACHODNIORUMUŃSKICH

Kacper Armentowicz, Mateusz Mirlak, Nikola Bryg, Magdalena Nowak,
Michał Pawłowski, Alicja Szklarczyk, Kacper Windak, Jarosław Balon

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

kacper.armentowicz@student.uj.edu.pl

Krajobraz ulega ciągłym przekształceniom na skutek naturalnych procesów przyrodniczych i nakładającą się na nie antropopresję. W sierpniu grupa studentów pod opieką profesora J. Balona przeprowadziła badania stopnia przekształcenia krajobrazu w Górach Zachodniorumuńskich (Apuseni). Region ten cechuje się znaczną różnorodnością krajobrazową; pod względem geologicznym stanowi część Kotliny Panońskiej, natomiast z racji znacznych wysokości bezwzględnych zaliczany jest do Karpat. Zbadano stopień przekształcenia antropogenicznego i wykonano mapę stopnia kulturowości krajobrazu.

W wystąpieniu omówione zostaną wstępne wyniki badań uzyskane na podstawie analizy mapy użytkowania ziemi oraz kartowania terenowego. Wyróżniono klasy użytkowania ziemi, następnie określono stopień przekształcenia krajobrazu w ich obrębie. Typy krajobrazu nawiązują do klasyfikacji Kele, Marriota. Zweryfikowano je w trakcie studiów terenowych wykonując dokumentację fotograficzną. Stwierdzono występowanie obszarów o bardzo różnym stopniu przekształcenia krajobrazu, od krajobrazu naturalnego o znikomym stopniu przekształcenia po krajobrazy kulturowe, w tym całkowicie zdegradowane krajobrazy przemysłowe. Następnie zbadano stopień przekształcenia krajobrazu w piętrach hipsometrycznych, stwierdzając, że – wbrew przypuszczeniom – nie wszędzie stopień naturalności rośnie wraz z wysokością bezwzględną.

Badania prowadzono dzięki dofinansowaniu uzyskanego z Programu Strategicznego Inicjatywa Doskonałości w Uniwersytecie Jagiellońskim w ramach działania „Zespołowa aktywność naukowa studentów”. Uzyskano także wsparcie finansowe Rady Kół Naukowych UJ oraz Fundacji Studentów i Absolwentów UJ „Bratniak”.

Słowa kluczowe: krajobraz kulturowy, antropopresja, Góry Zachodniorumuńskie

PROCESY KRYZYSOWE W CENTRUM ŚREDNIEGO MIASTA NA PRZYKŁADZIE WODZISŁAWIA ŚLĄSKIEGO

Magdalena Bajer

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

magdalenam.bajer@student.uj.edu.pl

Tradycyjnie centrum miasta przez wieki było miejscem handlu, rzemiosła oraz sprawowania władzy administracyjnej i sądowniczej. Obecnie jednak, w związku z zachodzącymi przemianami funkcji miast i oddziałującymi na ośrodki miejskie globalnymi procesami, centra mogą stawać się przestrzenią problemową, gdy utracone funkcje nie zostają w pełni zastępowane innymi. Regres centrów może przejawiać się w różnorodnych aspektach i mieć zróżnicowane podłoże, np. depopulację, rozwój nowoczesnych technologii, przemiany wzorców konsumpcji i spędzania czasu wolnego. Szczególna tu może być sytuacja miast na Górnym Śląsku, a zwłaszcza w aglomeracji rybnickiej, nadal mocno związanej z górnictwem węgla kamiennego. Perspektywy dalszego zmniejszania wydobycia tego surowca i spadku zatrudnienia w branży górniczej mogą znacząco odcisnąć się na funkcjonowaniu ośrodków, a co za tym idzie - na ich centrach. Celem prowadzonych badań jest identyfikacja procesów kryzysowych zachodzących w centrach miast średnich na przykładzie Wodzisławia Śląskiego, byłego miasta górniczego ulokowanego na terenie policentrycznej aglomeracji rybnickiej. Na podstawie literatury przedmiotu, kwerendy danych zastanych, analizy treści publikatorów i dokumentów strategicznych oraz badań terenowych wskazano negatywne procesy zachodzące w obszarze centralnym Wodzisławia Śląskiego, ich przejawy oraz możliwe przyczyny stojące za nimi.

Słowa kluczowe: kryzys centrum miasta, średnie miasto

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA JAKO MIEJSCE (NIEKONWENCJONALNEJ) ZABAWY

Sara Bręcz-Kupiec

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Ekonomii, Finansów i Zarządzania,
Instytut Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej

sara.brecz-kupiec@phd.usz.edu.pl

Przestrzeń publiczną możemy traktować jako wspólny, miejski salon, w którym toczy się życie jego mieszkańców. Jak każdy salon, przestrzeń publiczna służy także do zaspokajania potrzeby rozrywki. Zabawa rozumiana jako dobrowolne działanie wywołujące pozytywną reakcję, a wręcz dające przyjemność z jego wykonywania, zazwyczaj odbywa się w miejscach z góry ustalonych takich jak parki i skwery, parki rozrywki, wesołe miasteczka, place zabaw. Według konwencji zabawy mogą być inicjowane przez władarzy miasta, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia w postaci gier miejskich, festynów i wydarzeń tematycznych. Zdarza się jednak, że drobne fragmenty przestrzeni publicznej przejmują grupa spontanicznych aktywistów i artystów. Zabawa zmienia wówczas swoje formy na bardziej zaskakujące takie jak: shoefiti (shoe tossing), dispatchwork, knitfiti (wool boombing), street art, czy też seed bombing. Tego typu działania, niewątpliwie będące formą zabawy, służą nie tylko jako środek do wyrażenia kreatywności i pozostawienia śladu, ale także do podniesienia estetyki danego miejsca, ocieplenia jego wizerunku, czy też edukacji jego mieszkańców. Stają się elementem tożsamości danej grupy, wyrazem sprzeciwu wobec pewnych wartości lub stanu infrastruktury miasta. Praca ma na celu lokalizację miejsc i form zabawy w mieście w ujęciu niekonwencjonalnym ze wskazaniem przykładów ze Szczecina oraz Kopenhagi. Do poszukiwania niekonwencjonalnych form zabawy w przestrzeni miejskiej zastosowano metodę terenową. Analiza pokazała jak ważnym elementem jest zabawa w przestrzeni miejskiej i jak kreatywne może przybierać formy. Oderwanie od rutyny poprzez drobne elementy aranżacji wewnątrz pozwala na podniesienie jakości życia mieszkańców i ich poczucia dobrostanu. Zlokalizowane w pracy inicjatywy społeczne ożywiają przestrzeń, oswiają ją i nadają klimat, a w niektórych przypadkach budują genius loci.

Słowa kluczowe: przestrzeń publiczna, zabawa w mieście, przestrzeń społeczna, zawłaszczanie przestrzeni

CZY NA BYCZYM JAJU PASŁY SIĘ BYKI? – HISTORIA KORNIAKTOWA POŁUDNIOWEGO ZAPISANA W TOPONIMACH

Anna Brodowicz

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

a.brodowicz@student.uw.edu.pl

Wystąpienie dotyczy nazw geograficznych znajdujących się w granicach administracyjnych Korniaktowa Południowego (pow. łańcucki, woj. podkarpackie). Toponimy, które występują na zbadanym przez mnie obszarze, odnoszą się do: terenów zamieszkałych (przysiółki), terenów niezamieszkałych (obszar wsi z polami uprawnymi) oraz charakterystycznych – z punktu widzenia mieszkańców wsi – miejsc. Współcześnie, nazwy te są wciąż używane przez członków lokalnej społeczności w zależności od grupy wiekowej lub wykonywanego zawodu. Nazwy terenów zamieszkałych są wykorzystywane do podziału wsi na mniejsze części oraz wskazywania dokładniejszej lokalizacji – dzięki temu w obrębie sołectwa funkcjonują mikrowspólnoty sąsiedzkie. Nazwy terenów niezamieszkałych zawierają natomiast informacje o typie gleby i są używane przede wszystkim przez rolników. Nazwy charakterystycznych miejsc w dzisiejszych czasach w dużym stopniu tracą na znaczeniu – znane są głównie wśród starszych mieszkańców. Najczęściej dzieje się tak ponieważ funkcja, do których odwołuje się dana nazwa, nie jest już niezbędna do trwania społeczności wiejskiej w przestrzeni lub nie pozostał po niej żaden materialny ślad. Zebranie i analiza nazw geograficznych mogą ocalić je od zapomnienia w kolejnych pokoleniach. Dane dotyczące toponimów pozyskano zarówno podczas badań terenowych metodą wywiadu częściowo ustrukturyzowanego jak i z lokalnej literatury opisującej historię wsi i okolicznych terenów. W swoim wystąpieniu postaram się zarysować zróżnicowany krajobraz toponimiczny wsi Korniaktów Południowy, zwracając uwagę na wyobrażenia przestrzenne mieszkańców oraz ich sposoby opowiadania o przestrzeni i przeszłości – zgodnie z założeniami geografii humanistycznej.

Słowa kluczowe: Korniaktów Południowy, toponim, mikrotoponim, nazwa własna

UWARUNKOWANIA I ZAPIS GEOMORFOLOGICZNY SPŁYWU GRUZOWEGO W KOTLE STAROROBOCIAŃSKIM W TATRACH ZACHODNICH

Dawid Siemek

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej,
Zakład Geomorfologii

dawid.siemek@doctoral.uj.edu.pl

Spływy gruzowe są zdarzeniami, w których dochodzi do spływu słabo wysortowanego, nieskonsolidowanego materiału mineralnego przepojonego wodą. Ich występowanie związane jest z obecnością zwietrzałego materiału skalnego na stoku oraz przekroczeniem tzw. wartości progowych opadów. Spływy gruzowe są obecnie głównym procesem modelującym rzeźbę stoków w Tatrach, transportując materiał na całej długości stoku i fosylizując starsze osady. W latach 2018 i 2021 w Kotle Starorobociańskim odnowił się spływ gruzowy, przy czym zdarzenie z 2021 roku były największym pojedynczym spływem zanotowanym w Tatrach Zachodnich w ostatnich 50 latach. Celem badań była analiza warunków topograficznych i opadowych spływu, przedstawienie zmian czasowych w funkcjonowaniu rynny spływu gruzowego i porównanie spływu do innych zdarzeń w regionie Tatr. Badania terenowe prowadzono w okresie od lipca 2022 do września 2023 roku. Podczas prac terenowych wykonano kartowanie geomorfologiczne oraz pomiary wybranych elementów spływu. W analizie wysokości opadów wykorzystano dane dostępne dla stacji Polana Chochołowska i Hala Ornak dla lat 1971-2022. Uzyskane dane zestawiono z dostępnymi materiałami kartograficznymi – fotomapami i obrazami satelitarnymi. Spływ gruzowy w Kotle Starorobociańskim odnowił się najprawdopodobniej 18.07.2018 i 14.07.2021. Zdarzenia powiązano z maksymalnym opadem dobowym w ciągu opadowym, który wynosił 150,5 mm/d⁻¹ (2018) i 52,1 mm/d⁻¹ (2021). Wartość progowa przyjęta dla spływu w roku 2021 jest jedną z najniższych wartości odnotowanych w literaturze dla spływów obejmujących całą długość stoku. Wystąpienie spływu należy wiązać z krótkim i intensywnym opadem nawalnym na co wskazują analizy wysokości opadów towarzyszących innym zdarzeniom w Tatrach oraz analiza częstości przekraczania podanych w literaturze progów opadowych. W badaniach stwierdzono również tendencję wzrostową w liczbie dni z potencjalnymi warunkami dla wystąpienia spływów gruzowych.

Słowa kluczowe: spływ gruzowy, progi opadowe, dolina Starorobociańska, Tatry Zachodnie

BURZE ŚNIEŻNE W POLSCE Z 17 STYCZNIA 2022 ROKU JAKO PRZYKŁAD SILNEGO INCYDENTU Z WYŁADOWANIAM ATMOSFERYCZNYMI W EUROPIE ŚRODKOWEJ W OKRESIE ZIMOWYM

Radosław Deska

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Zakład Klimatologii

radoslaw.desk akr@gmail.com

Zjawiska burzowe, mimo że są charakterystyczne dla późnej wiosny oraz lata, występują w naszej strefie klimatycznej w ciągu całego roku. Swą aktywnością i siłą potrafią zaskakiwać nawet w miesiącach zimowych. Doskonałym przykładem sytuacja z 17 stycznia 2022 roku, kiedy to nad Polską przeszła najpierw rozległa linia burz, która powstała na froncie okluzji chłodnej, a następnie, już wewnątrz masy powietrza arktycznego, utworzyły się pojedyncze struktury chmur komórkowych. Ogółem burze, które wystąpiły tego dnia w naszym kraju, cechowały się niezwykle dużą jak na tę porę roku liczbą wyładowań (zarejestrowano ich ponad 20 000), co było ewenementem nawet na skalę całej Europy, bowiem to właśnie nad centralną jej częścią, a w szczególności nad Polską, zjawiska tego dnia okazały się najbardziej aktywne elektrycznie. Ich powstanie umożliwiły odpowiednio dobre warunki konwekcyjne – silny przepływ powietrza w troposferze, zarówno w jej niższych warstwach (LLS wynoszący 15–30 m/s), jak i wyższych (DLS wynoszący 25–50 m/s), przy jednocześnie sporej jak na styczeń wartości (nieco powyżej 100 J/kg) energii potencjalnej dostępnej konwekcyjnie (CAPE). Burzom towarzyszyły także opady krupy śnieżnej oraz silne porywy wiatru, co w połączeniu z intensywnymi opadami śniegu powodowało zawieje śnieżne.

Słowa kluczowe: burza, śnieg, Polska, wyładowania, zima

OCENA ZALEŻNOŚCI POMIĘDZY POTENCJAŁEM TERENU DO ZAPEWNIANIA ŚWIADCZEŃ EKOSYSTEMOWYCH A POZIOMEM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMIN

Dorota Dymek

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej,
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej,
Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej

dorota.dymek@umcs.pl

Ekosystemy odgrywają istotną rolę w życiu codziennym człowieka, zapewniając takie świadczenia jak dostęp do czystej wody, powietrza oraz przestrzeni rekreacyjnych. W kontekście dynamicznych zmian środowiskowych, postępującej urbanizacji i rosnącej presji na środowisko istnieje pilna potrzeba zrozumienia, jak te ekosystemy wpływają na zrównoważony rozwój lokalnych jednostek terytorialnych. Przedmiotem badania jest analiza i ocena relacji między potencjałem terenu do zapewniania świadczeń ekosystemowych a poziomem zrównoważonego rozwoju gmin. Badanie obejmuje identyfikację typów ekosystemów obecnych na obszarach wybranych gmin województwa lubelskiego, analizę ich zdolności do zapewniania wybranych świadczeń ekosystemowych, oszacowanie poziomu zrównoważonego rozwoju gmin oraz ocenę związku między potencjałem terenu do zapewniania świadczeń ekosystemowych a poziomem zrównoważonego rozwoju gmin. W tym celu posłużono się m.in. danymi statystycznymi udostępnionymi w BDL GUS oraz ogólnodostępnymi danymi przestrzennymi zawartymi w Bazie Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k). W badaniu wykorzystano metodę wzorca rozwoju Hellwiga, mapowanie świadczeń ekosystemowych oraz analizę korelacji. Analiza wykazała istnienie związku pomiędzy potencjałem terenu do zapewniania świadczeń ekosystemowych a poziomem zrównoważonego rozwoju gmin. Wysokie wartości potencjału terenu do zapewniania świadczeń ekosystemowych w społecznym i środowiskowym wymiarze zrównoważonego rozwoju mają pozytywny związek z wysokimi wartościami wskaźnika poziomu zrównoważonego rozwoju gminy. Jednocześnie występuje także negatywna korelacja pomiędzy potencjałem terenu do zapewniania świadczeń ekosystemowych w wymiarze gospodarczym a poziomem zrównoważonego rozwoju gminy. Dodatkowo występuje wysoka negatywna korelacja pomiędzy potencjałem terenu do zapewniania świadczeń ekosystemowych w wymiarze gospodarczym a poziomem rozwoju gminy w tym wymiarze.

Słowa kluczowe: świadczenia ekosystemowe, zrównoważony rozwój, gmina, GIS, ekosystem

WYKORZYSTANIE TRANSPORTU PUBLICZNEGO W DOJAZDACH NA OBSZARACH WIEJSKICH

Łukasz Fiedeń

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii,
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej,
Zakład Geografii Ludności, Osadnictwa i Rolnictwa

lukasz.fieden@uj.edu.pl

Człowiek nie może funkcjonować bez przemieszczania się, musi zatem być mobilny. Jedną z trzech najważniejszych strategii mobilności jest wykorzystanie transportu publicznego. Celem referatu jest omówienie dokąd i jak często przemieszczają się mieszkańcy pozametropolitalnych obszarów wiejskich z wykorzystaniem transportu publicznego, z uwzględnieniem ich cech osobowych. Wyniki badań zostały oparte o przeprowadzone badanie ankietowe oraz wywiady pogłębione. Z transportu publicznego najczęściej korzystają osoby uczące się i studiujące, a także seniorzy. Korzystając z tego środka transportu najczęściej przemieszczają się na nieduże odległości – wewnątrz gminy lub powiatu.

Słowa kluczowe: geografia transportu, Polska Wschodnia, pozametropolitalne obszary wiejskie, mobilność, strategie mobilności, transport publiczny

MARKETING TERYTORIALNY – ROLA W PROGRAMOWANIU ROZWOJU, SZANSE I ZAGROŻENIA, PRÓBA POMIARU

Jan Goliński

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych,
Katedra Geografii Miast i Planowania Przestrzennego, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UW

j.golinski3@uw.edu.pl

Wystąpienie ma na celu przedstawienie zagadnienia marketingu terytorialnego jako czynnika rozwoju miast, który wraz z postępującą cyfryzacją, może coraz bardziej zyskiwać na znaczeniu. Wystąpienie składać się będzie z 3 części. Pierwsza część stanowić będzie wstęp teoretyczny. W jej ramach przedstawiony zostanie dwuetapowy przegląd literatury, na podstawie którego zidentyfikowano lukę badawczą – problematykę pomiaru efektów działań marketingowych. Zagadnienie marketingu terytorialnego osadzone zostanie także w szerszym kontekście teoretycznym (m.in. koncepcji zależności od ścieżki, koncepcji 4P czy koncepcji reżimów miejskich). W kolejnej części wystąpienia opisane zostaną zidentyfikowane w badaniach jakościowych szanse i zagrożenia związane z zagadnieniem marketingu terytorialnego. Autor przytoczy również trzy studia przypadku – Lipska, Pleszewa i Zell am See, obrazujące potencjalne efekty działań marketingowych. Ostatnia część wystąpienia będzie dotyczyła problematyki pomiaru zagadnienia marketingu terytorialnego. W tej części wystąpienia przytoczone zostaną wyniki badań przeprowadzonych przez autora. Bazując na wnioskach z przeprowadzonego przeglądu literatury, autor sformułował wskaźniki pozwalające dokonywać pomiarów stopnia rozwoju systemu terytorialnego marketingu w wybranych miastach. Następnie, autor wykonał analizy statystyczne badanych miast, w celu zbadania poziomu rozwoju systemu terytorialnego marketingu mix w każdym z nich. Za pomocą metody bezwzorcowej autor stworzył wskaźnik syntetyczny rozwoju elementów terytorialnego marketingu mix. Uzyskane wartości zostały zestawione z literaturą przedmiotu w celu identyfikacji szans i zagrożeń dla badanych miast. W ramach podsumowania wystąpienia autor przedstawi przewidywania sformułowane na podstawie panelu ekspertów dotyczące roli marketingu terytorialnego w przyszłości rozwoju miast.

Słowa kluczowe: marketing terytorialny, rozwój lokalny, polityki miejskie, wizerunek miasta

RÓŻNORODNOŚĆ MIAR ODLEGŁOŚCI W BADANIU HANDLU TOWARAMI

Łukasz Gręda

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych,
Zakład Geografii Regionalnej Świata, Katedra Geografii Regionalnej i Politycznej

adres e-mail: l.greda@uw.edu.pl

Czy odległość ma znaczenie w handlu? Patrząc na jeden z powszechniejszych modeli analizy odległości, czyli model grawitacyjny, to zdaniem autora ma. Dwoma najważniejszymi składowymi modelu są: wielkość analizowanych ośrodków handlu oraz odległość między nimi. Mimo stanowienia ważnego elementu modelu, odległość jest często traktowana jako parametr konieczny do analizy, ale nie stanowiący jej istotnej części. W literaturze przedmiotu autor nie dotarł do publikacji opisujących, która ze stosowanych miar odległości między ośrodkami jest optymalna. Celem wystąpienia jest prezentacja różnych sposobów dokonywania pomiarów odległości pomiędzy ośrodkami handlu. Prezentacja ma charakter teoretyczny i stanowi zarys pracy doktorskiej, w której zostanie oceniona użyteczność różnych miar. Obecnie dwiema najpopularniejszymi metodami mierzenia odległości są: odległość pomiędzy stolicami oraz największymi miastami danych krajów. Te dwie miary nie wyczerpują jednak tematyki, możliwe jest skonstruowanie innych statystyk opisujących to zagadnienie; zarówno prostych (opartych o odległości między miastami lub centroidami), jak i bardziej złożonych (opartych o wiele statystyk). Dodatkowo, oprócz danych kartograficznych, do analizy można wykorzystać dane teledetekcyjne pochodzące z satelitów. Przykładowo za pomocą zdjęć nocnych możliwe jest ustalenie centroidów aktywności gospodarczej, które lepiej niż tradycyjnie wyznaczane punkty centralne wskazują, gdzie ma miejsce działalność ludzka.

Słowa kluczowe: Odległość, handel, model grawitacyjny, teledetekcja

WPŁYW EKSTREMALNYCH STANÓW WÓD NA UŻYTKOWANIE I DOŚWIADCZANIE MIEJSKIEGO KRAJOBRAZU NADRZECZNEGO: ANALIZA DEBATY PUBLICZNEJ

Tomasz Grzyb

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

t.grzyb@uw.edu.pl

Krajobraz nadrzeczny wpływa na jakość życia mieszkańców miast poprzez różnorodne usługi ekosystemowe (oddziaływania pozytywne) i niedogodności ekosystemowe (oddziaływania negatywne). Jego funkcjonowanie może jednak ulegać zmianom w czasie pod wpływem procesów i zjawisk o różnej dynamice, w tym zjawisk krótkotrwałych, o charakterze przejściowym – takich jak występowanie ekstremalnie niskich i wysokich stanów wód. Zmiany w funkcjonowaniu krajobrazu nadrzecznego oraz jego fizjonomii wywołane zmiennością poziomu wód mogą oddziaływać na zakres i intensywność korzyści i niekorzyści odczuwanych przez odwiedzających tereny nadrzeczne. Celem badania było określenie, na ile te oddziaływania obecne są w debacie publicznej, na przykładzie Wisły w Warszawie. Przeanalizowano korpus materiałów prasowych opublikowanych w latach 2013–2022 w Gazecie Stołecznej i powiązanych z rzeką, wraz z komentarzami czytelników. Spośród 887 tekstów, 50 bezpośrednio odnosiło się do ekstremalnych stanów wód. Jako zjawiska wpływające na doświadczenie krajobrazu nadrzecznego najczęściej wskazywano ograniczenia w dostępności rzeki (dla jednostek pływających) i terenów nadrzecznych (brak dostępu do bulwarów i plaż) wywołane zmianami poziomu wód w Wiśle, a także występowanie zagrożeń życia i zdrowia powiązanych zarówno z wysokimi, jak i niskimi stanami wód. Materiały prasowe pobudzają czytelników do dyskusji o systemowych rozwiązaniach w zakresie zarządzania siecią hydrograficzną. Mimo rosnącej świadomości znaczenia rozwiązań opartych na przyrodzie dla retencji i mitygacji zagrożenia powodziowego (paradygmat „błękitno-zielony”), kaskadzacja rzek oraz budowa sieci zbiorników retencyjnych (paradygmat „szary”) wciąż są postrzegane jako skuteczny sposób na ustabilizowanie wahań poziomu wód rzecznych, m.in. z korzyścią dla rozwoju funkcji rekreacyjnej rzek miejskich. Badania zostały sfinansowane w ramach grantu NCN 2022/45/N/HS4/0127 *Kulturowe usługi ekosystemowe i niedogodności ekosystemowe miejskiego krajobrazu nadrzecznego: w kierunku ujęcia zintegrowanego*

Słowa kluczowe: miejski krajobraz nadrzeczny, ekstremalne stany wód, usługi ekosystemowe, analiza treści

PODRÓŻE W CIENIU ZAGROŻEŃ – BADANIE BEZPIECZEŃSTWA TURYSTÓW POZA GRANICAMI POLSKI

Gabriela Hryniewicka, Julia Lisowska, Szymon Skipski

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

gabrysiahrniewicka@gmail.com

W XXI wieku człowiek wyjeżdża za granicę z wielu powodów. Podróżowanie stało się stylem życia, pasją oraz nieodłączną częścią pracy czy rozrywki. Każdy turysta powinien być świadomy istnienia zagrożeń, które mogą go spotkać podczas pobytu w danym miejscu. W związku z powyższym, celem badania była analiza głównych czynników wpływających na bezpieczeństwo turystów przebywających poza granicami Polski oraz opracowanie klasyfikacji określającej stopień zagrożenia dla ich bezpieczeństwa. W tym celu posłużono się danymi zamieszczonymi na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych i narzędziami GIS. Badanie wskazało, że do najbardziej niebezpiecznych regionów świata zaliczyć można Bliski Wschód, Europę Wschodnią, Afrykę Północną i Środkową. Natomiast do najbardziej bezpiecznych Europę Północną i Środkową, północną część Ameryki Północnej, Australię i Oceanię. Najczęściej występującymi czynnikami wpływającymi na bezpieczeństwo podróżnych okazały się przestępczość oraz czynniki przyrodnicze, najrzadziej występującymi zaś – choroby. Prawie co czwarte państwo uznać można za kraj o bardzo niskim stopniu zagrożenia dla bezpieczeństwa podróżnych, a niemal co dziesiąte za kraj o stopniu bardzo wysokim. Zaprezentowane w niniejszym wystąpieniu wyniki zostały udostępnione także w formie ogólnodostępnej, interaktywnej aplikacji internetowej.

Słowa kluczowe: podróże międzynarodowe, bezpieczeństwo, GIS, zagrożenia, mapa interaktywna

REKONSTRUKCJA WARUNKÓW TRANSPORTU GLACJALNEGO W SYSTEMIE PLEJSTOCENŃSKIEGO LODOWCA BIAŁKI

Magdalena Jasionek, Piotr Kłapyta

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii,
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Geomorfologii

magdalena.jasionek@student.uj.edu.pl

Chronologia oraz zasięg zlodowaceń tatrzańskich są dobrze udokumentowane, jednak tylko nieliczne publikacje dokumentują cechy osadów glacialnych. Celem niniejszych badań było określenie wykształcenia pokryw morenowych i warunków transportu glacialnego w Dolinie Białki podczas maksimum ostatniego zlodowacenia (LGM) i jego stadiów recesyjnych oraz starszych zlodowaceń. Obszar badań obejmuje położoną w Tatrach Wysokich Dolinę Białki, którą podczas maksimum ostatniego zlodowacenia (LGM) wypełniał największy lodowiec Tatr (43 km²), a także obszary występowania pokryw morenowych starszych niż LGM znajdujące się pomiędzy Rusinową Polaną a Wierchem Porońcem. Cel badań zrealizowano wykorzystując metodę oceny kształtu i obtoczenia żwirów (5 – 30 cm), metodę sitową do rozpoznania składu granulometrycznego matrix (0,5 – 22,3 mm) oraz ocenę parametrów kształtu ziaren kwarcu o wielkości 0,7 – 1,0 mm przy użyciu mikroskopu Morphologi G3. Analizy wykonano dla okruchów granitoidów trzonu krystalicznego Tatr, reprezentujących warunki transportu glacialnego, lodowców gruzowych, fluwialnego oraz stokowego (usypiska). Wyniki analizy morfologii klastów zestawiono jako relację parametrów obtoczenia (RA i RWR) od parametru kształtu (C40), które wykorzystano do określenia warunków transportu glacialnego. Dla ziaren kwarcu określono średnie wartości parametrów kształtu HS Circularity, Aspect Ratio, Elongation, Convexity i Solidity. Uzyskane wyniki wskazują na wpływ wzrostu długości transportu glacialnego na wzrost obtoczenia klastów. Ziarna kwarcu badanych środowisk sedimentacji charakteryzują się niewielkimi różnicami w obróbce. Potencjalna maksymalna długość transportu glacialnego ziaren kwarcu wynosząca ok. 13 km nie spowodowała większych zmian w ich obróbce, co wskazuje na ich wysoką odporność i niewielki kontakt ziaren między sobą podczas transportu glacialnego.

Słowa kluczowe: Tatry Wysokie, transport glacialny, morfologia klastów, morfologia ziaren kwarcu

WPŁYW GENEZY MIASTA NA STOPIEŃ WYPEŁNIANIA PRZESŁANEK MIEJSKOŚCI

Jolanta Józwik

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej,
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej,
Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej

jolanta.jozwik@umcs.pl

Procesy urbanizacyjne i ewolucja miast są złożonymi zjawiskami, które kształtują się pod wpływem różnorodnych czynników. Jednym z istotnych aspektów, który wpływa na rozwój jednostek osadniczych, jest geneza, czyli sposób, w jaki jednostka powstała i rozwijała się przez wieki. Dlatego też, celem badań była, z jednej strony, identyfikacja przesłanek tworzenia nowych miast oraz z drugiej, określenie różnic w wypełnianiu tych przesłanek pomiędzy miastami o różnej genezie. Badania przeprowadzono w oparciu o metodę analizy treści oraz metodę porównawczą. Niniejsze badanie jest pierwszą próbą analizy kryteriów miejskości w sposób „oddolny”, dzięki czemu możliwe jest wyjaśnienie tego, jak wnioskodawcy interpretują prawo w przedmiotowej sprawie, a w szczególności tego, co z ich perspektywy świadczy o miejskości danego ośrodka. Z tego względu bazowano przede wszystkim na dokumentacji związanej z procedurą nadania miejscowości statusu miasta oraz danych statystycznych zawartych w BDL GUS. Aby dokonać szczegółowej identyfikacji przesłanek miejskości badaniu poddano 56 nowo powstałych miast utworzonych w Polsce między 1999 a 2018 rokiem w podziale na miasta restytuowane oraz miasta bez tradycji miejskich. Badania potwierdziły występowanie pewnej zależności między genezą a stopniem wypełniania przesłanek miejskości. Miasta bez tradycji miejskich w wyższym stopniu wypełniały przesłanki infrastrukturalne, funkcjonalne i statystyczne, osiągając odpowiednio wyższy stopień wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną, bardziej miejski sposób zagospodarowania terenów czy większą liczbę ludności projektowanego miasta. Geneza miasta miała również swoje odzwierciedlenie w wyglądzie i układzie urbanistycznym analizowanych miast. Z tej przyczyny miasta posiadające w przeszłości prawa miejskie lub status osiedla zdecydowanie lepiej wypadały na tle miast bez tradycji miejskich w aspektach urbanistycznym i historycznym.

Słowa kluczowe: przesłanki miejskości, geneza miasta, urbanizacja, miasto, wieś

CZY POLITYKA ZORIENTOWANA TERYTORIALNIE JEST KLUCZEM DO WALKI ZE ZMIANAMI KLIMATU W MIASTACH? – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE JAKO NARZĘDZIE BUDOWANIA ODPORNOŚCI NA ZMIANY KLIMATU

Klaudia Kamińska

Uniwersytet Łódzki, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

kam.klaudia1999@gmail.com

W obliczu postępujących zmian klimatu konieczne jest podjęcie działań w zakresie budowania odporności klimatycznej obszarów zurbanizowanych. Aby mogło to nastąpić, zagadnienia związane z odpornością klimatyczną, a tym samym adaptacją i mitygacją do zmian klimatu, muszą być wpisane w prowadzoną politykę rozwoju terytorialnego. Może być ona realizowana w myśl idei place-based policy, której jednym z narzędzi wdrażania są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Celem referatu jest pokazanie, w jaki sposób miasta wykorzystują ideę place-based policy w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych do kształtowania działań na rzecz adaptacji i mitygacji do zmian klimatu. Wykorzystując metodę case study oraz analizę komparatywną dokumentów strategicznych, autorka pokaże rozwiązania z trzech europejskich obszarów – Kornwalii i wysp Scilly z Anglii, aglomeracji ołomunieckiej Republiki Czeskiej oraz aglomeracji miejskiej Rijeka w Chorwacji. Prezentowana praca wskaże różne podejścia do zagadnień związanych ze zmianami klimatu w kontekście stosowania zdywersyfikowanych działań, wykorzystania unikalnych potencjałów regionu oraz poziomu współzarządzania. Z dokonanej analizy wynika, że zaprezentowane przykłady współpracy jednostek terytorialnych posiadają elementy pożądane z perspektywy zintegrowanego zarządzania adaptacją, metoda ich tworzenia i wdrażania jest przykładem kompleksowego podejścia do rozwoju terytorialnego, jednak dokumenty w przedstawionej formie wydają się być niewystarczające w perspektywie pogłębiających się zmian klimatu.

Słowa kluczowe: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, place-based policy, odporność klimatyczna

MODEL SYSTEMU PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM W KONTEKŚCIE REFORMY PLANISTYCZNEJ

Anna Kamzol-Suś

Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska,
Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Zakład Zagospodarowania Przestrzennego

anna.kamzol@uwr.edu.pl

Zdaniem Ministerstwa Rozwoju i Technologii (MRiT) celem prowadzonych w Polsce od 2021 roku działań przygotowawczych reformy planistycznej jest zwiększenie spójności – w tym elastyczności i integralności - systemu planowania przestrzennego, uproszczenie procedur oraz poprawa ładu przestrzennego w kraju. Jednym z punktów korzyści zmian wymieniona zostaje przez MRiT – koordynatora reformy, większa przejrzystość konsultacji społecznych. W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej tekst planowanych zmian zostaje ogłoszony w pełni 24 sierpnia 2023 r. i do znanej Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2023 poz. 977, 1506 i 1597) zostaje m.in. wprowadzony nowy rozdział pt.: „Partycypacja społeczna”. Przedmiotem prezentacji jest analiza porównawcza systemu partycypacji społecznej w planowaniu przestrzennym w kontekście reformy planistycznej, dokładniej wprowadzeniem w Polsce Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1688). Nowelizacja ustawy z 2003 roku, po 20 latach wprowadza szereg zmian dotyczących uczestnictwa mieszkańców w procedurze planistycznej prowadzonej przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST). Wystąpienie skupia się na praktycznych zmianach wywołanych nową ustawą oraz możliwościach ukazania się prognozowanych trendów związanych z konsultacjami społecznymi w małych, średnich i dużych JST. Prezentacja bazuje na dwuletnim doświadczeniu prelegentki przy prowadzeniu procedur planistycznych małych miejscowości. Główne zmiany wprowadzone przez ustawę zostają poddane krytyce z perspektywy możliwości wdrożenia przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie.

Słowa kluczowe: partycypacja społeczna, reforma planistyczna, procedura planistyczna, konsultacje społeczne

TURYSTYKA DOŚWIADCZEŃ – SZANSA DLA KRAJÓW SŁABO ROZWINIĘTYCH TURYSTYCZNIE NA PRZYKŁADZIE MAURETANII

Kalina Klimenko

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych

kalinaklimenko@gmail.com

Projekt badawczy składa się z 3 etapów, które mają na celu kompleksową analizę potencjału wybranych krajobrazów Mauretanii implementacji teorii turystyki doświadczeń. Projekt został zrealizowany podczas ekspedycji GEOpraktyk.

1. Atrakcyjność doświadczeń turystycznych Mauretanii.

Na atrakcyjność podróży składają się nierozłączne komponenty: poznanie i doświadczenie. Celem tego etapu jest ogólna ocena atrakcyjności doświadczeń turystycznych Mauretanii poprzez kompleksową analizę multisensorycznych doświadczeń krajobrazu. Autorzy przygotowali listę kryteriów oraz skalę niezbędnych do określenia atrakcyjności multisensorycznych doświadczeń krajobrazu, uwzględniając wszystkie pięć zmysłów: wzrok, słuch, smak, dotyk oraz zapach. Metoda ekspercka autorów została zobiektywizowana wśród uczestników wyjazdu.

2. Opis zagospodarowania turystycznego Mauretanii.

Celem tego etapu jest scharakteryzowanie stanu bazy noclegowej, bazy gastronomicznej, bazy towarzyszącej oraz dostępności komunikacyjnej. Jest to niezbędne do dokonania dokładnej analizy rozwoju turystyki oraz porównania z założeniami turystyki doświadczeń.

3. Wartość emocjonalna krajobrazu Mauretanii.

Celem tego etapu jest ocena wartości emocjonalnej krajobrazu Mauretanii (z ang. *mindscape*). Na potrzeby badań przyjęto zmodyfikowany kwestionariusz metody krzywej wrażeń Wejcherta. Dzięki zindywidualizowanemu procesowi percepcji człowiek doświadcza swoje otoczenie wszystkimi zmysłami, tworząc własny jego ogląd. Przebywając w określonym miejscu turysta doświadcza otaczający go krajobraz, interpretując odbierane bodźce zgodnie z własną wiedzą, doświadczeniem, potrzebami i motywami podróży. Ocenie zostaną poddane wszystkie 5 rodzajów bodźców wg skali: -5 – ujemne walory, 0 – brak walorów/ obojętne, +5 – wysokie walory. Wynikiem badań jest kompleksowa analiza implementacji turystyki doświadczeń na terenie Mauretanii.

Słowa kluczowe: turystyka doświadczeń, Afryka, Mauretania, turystyka

ZNACZENIE TERENÓW POPRZEMYSŁOWYCH DLA ROZWOJU HANDLU I LOGISTYKI W MIASTACH GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKIEJ METROPOLII

Jacek Koj

Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Ośrodek Badań Strategicznych

jkoj@irmir.pl

Wśród nowych branżowych ścieżek rozwoju miast Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM) wymienia się m.in. handel wielkopowierzchniowy i działalność logistyczną. Jednocześnie wznoszenie kompleksów handlowych oraz logistycznych centrów dystrybucji należy do głównych kierunków zagospodarowania terenów zdegradowanych przez przemysł ciężki na obszarze GZM, co umożliwi dywersyfikację lokalnej gospodarki sprzyjającą podnoszeniu jakości środowiska przyrodniczego i poziomowi ładu przestrzennego. Celem prowadzonych badań jest rozpoznanie, w jakim stopniu kształtowanie się powyższych ścieżek rozwoju jest oparte na recyklingu terenów poprzemysłowych, zarówno w skali Metropolii, jak i w poszczególnych miastach. Uwzględniona została nie tylko powierzchnia przekształconego terenu, lecz także powierzchnia najmu brutto (GLA) w zrealizowanych obiektach, co pozwala porównać intensywność przeprowadzonych przekształceń. Podjęto próbę identyfikacji czynników przestrzennych wpływających na zróżnicowanie proporcji pomiędzy inwestycjami greenfield i brownfield w poszczególnych miastach GZM. Zastosowane metody badawcze to analizy przestrzenne z wykorzystaniem narzędzi GIS oraz opis statystyczny danych liczbowych. Źródła danych to materiały kartograficzne (mapa topograficzna z początku lat 90. XX w. z lokalizacją ówczesnie istniejących zakładów przemysłowych i aktualna ortofotomapa) oraz internetowe bazy danych o nieruchomościach handlowych i logistycznych. W wyniku analizy danych można stwierdzić, że potencjał terenów poprzemysłowych w większym stopniu wykorzystany jest w przypadku centrów handlowych. Przeszło 1/3 przedsięwzięć tego typu zidentyfikowanych w GZM miała charakter inwestycji brownfield i można je odnaleźć w większości ośrodków miejskich Metropolii, nie tylko tych największych. Obiekty logistyczne były natomiast lokowane na terenach opuszczonych przez przemysł głównie w przypadku ich ponadprzeciętnej dostępności komunikacyjnej, zwłaszcza bliskości węzłów autostradowych.

Słowa kluczowe: tereny poprzemysłowe, Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, centra handlowe, logistyczne centra dystrybucji

MIEJSCOWOŚCI, KTÓRE UZYSKAŁY STATUS MIASTA W POLSCE W LATACH 2014–2023 A KRYTERIA NADAWANIA STATUSU MIASTA

Gabriela Kopacz

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych,
Katedra Rozwoju i Polityki Lokalnej; Uniwersytet Warszawski,
Kolegium Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Matematyczno-Przyrodniczych

g.kopacz2@student.uw.edu.pl

Dynamika nadawania statusu miasta miejscowościom w Polsce wyraźnie wzrosła w latach 2018–2023. Nadanie statusu odbywa się na wnioszek rady gminy w formie corocznie wydawanych rozporządzeń Rady Ministrów. Procedura opisana w ustawie o samorządzie gminnym i w uzupełniającym rozporządzeniu wskazuje nieprecyzyjne prawne kryteria służące ocenie stopnia miejskości ośrodków. Czynniki społeczne, kulturowe i polityczne prowadzą do modyfikacji procedury i wymogów stawianych potencjalnym miastom bez zmiany obowiązującego prawa. Głównymi celami badania była charakterystyka 71 miejscowości, które uzyskały status miasta w Polsce w latach 2014–2023 w odniesieniu do przyjętych w literaturze przedmiotu kryteriów nadawania statusu miasta oraz identyfikacja prawidłowości w rozmieszczeniu przestrzennym tych miejscowości. Podstawowe źródła danych dla jakościowej analizy tekstu stanowiły wnioski o nadanie statusu miasta dostarczające informacji organom decyzyjnym i uzasadnienia do projektów właściwych rozporządzeń. Ocena spełniania kryteriów nadawania statusu miasta przez badane miejscowości wykazała postępującą liberalizację faktycznych warunków umiastowienia. Zmalało znaczenie wymiaru demograficznego i funkcjonalnego miejskości. Podstawowym wymogiem pozostaje pełnienie funkcji siedziby gminy. Na rozmieszczenie przestrzenne nowych miast wciąż oddziałują czynniki historyczne. Wskazują na to inicjatywy restytucji miast z obszaru dawnego Królestwa Polskiego zdegradowanych reformą administracyjną w czasach carskich i obserwowane mniejsze wymagania stawiane miejscowościom posiadającym miejskie tradycje. Barię dla dyfuzji idei umiastowienia stanowi pojemność przestrzeni administracyjnej kraju. Na uwagę zasługują także inicjatywy administracji rządowej sprzyjające umiastowieniu i wykorzystanie restytucji praw miejskich jako narzędzia polityki centralnej odnoszącego się do wydarzeń historycznych i wyrównywania rozwoju obszarów peryferyjnych.

Słowa kluczowe: miejskość, miejska sieć osadnicza, kontinuum miejsko-wiejskie, miasta restytuowane, miasta nowe

INTEGRACJA MIGRANTÓW W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ NA PRZYKŁADZIE MIASTA BERLINA

Anna Kropyvnytska, Mateusz Mirlak, Arleta Pająk, Arkadiusz Wróbel,
Maksymilian Łepek, Marta Skupińska, Jadwiga Gałka

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii,
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

anna.kropyvnytska@student.uj.edu.pl

Berlin jest jednym z najbardziej kulturowo zróżnicowanych miast w całej Europie, a możliwe, że i na całym świecie. Pod koniec sierpnia 2023 roku grupa studentów podjęła się projektowi powiązanemu z migracjami do stolicy Niemiec i postrzeganiu tego zjawiska przez ludność goszczącą z perspektywy migrujących. Na forach mediów społecznościowych oraz w świecie geopolityki najczęściej można usłyszeć, iż to Niemcy są państwem najchętniej przyjmującym migrantów, a sam Berlin jest jednym z najbardziej zróżnicowanych etnicznie i kulturowo miast w Europie; stąd wybór tego, a nie innego miasta. Badania te zostały przeprowadzone na różnych grupach narodowościowych w formie wywiadów. Głównymi ankietowanymi były osoby pochodzenia polskiego, ukraińskiego oraz z Bliskiego Wschodu (z małymi wyjątkami). Dla każdej z tych grup przeprowadzono po 10 wywiadów. Dzięki tej formie pozyskiwania informacji, dowiedzieliśmy się kilku najważniejszych kwestii związanych z migracjami do Berlina. Głównymi zagadnieniami, które zostały przebadane to: powody migracji, problemy związane z tożsamością imigrancką badanych, odbiór przez ludność goszczącą (Niemców), kwestie związane z religijnością i postrzeganiem religii, oraz dotyczące ich poglądów politycznych, a także ich własne przemyślenia związane z imigracją. Na podstawie analizy tych kwestii, możliwe jest spojrzenie z szerszej perspektywy na Niemcy, jako kraj przyjmujący ludność migrującą. Badania prowadzono dzięki dofinansowaniu uzyskanego z Programu Strategicznego Inicjatywa Doskonałości w Uniwersytecie Jagiellońskim w ramach działania „Zespołowa aktywność naukowa studentów”. Uzyskano również wsparcie finansowe Fundacji Studentów i Absolwentów UJ „Bratniak”. Osobą nadzorującą projekt jest dr Jadwiga Gałka.

Słowa kluczowe: migracje, Berlin, Niemcy, wywiady

WSKAŹNIKI TRANSPORTU I TYPU SEDYMENTACJI ZIAREN KWARCU W OSADACH POWODZI GLACJALNYCH SUWALSZCZYZNY NA PODSTAWIE ANALIZY CAILLEUX

Joanna Martewicz¹, Edyta Kalińska², Piotr Weckwerth²

¹ Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Szkoła Doktorska Nauk Ścisłych i Przyrodniczych

² Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

j.martewicz97@gmail.com

Przedmiotem badań są piaszczyste osady megadiun (nazywanych również megatriplemarkami), które powstały w wyniku powodzi lodowcowych na południe od Suwałk (Weckwerth i in., 2019). Analizowane profile badawcze (stanowiska Ateny 1–4) są zlokalizowane w różnych strefach pola megadiun oraz reprezentują zróżnicowane elementy morfologii tych form. Poprzez zastosowanie analizy uziarnienia oraz analizy kształtu i charakteru powierzchni ziaren piasku pod mikroskopem binokularnym, wg Cailleux (1942) z modyfikacją Mycielskiej–Dowgiałło i Woronko (1998), określono właściwości osadów, charakter ich transportu oraz zapis zdarzeń ekstremalnych (powodzi glacialnej). Celem badań było skonstruowanie wskaźników transportu i typu sedymentacji ziaren kwarcu na podstawie wyników analizy Cailleux. Dokonano korelacji wyników badań morfologii ziaren kwarcu ze zróżnicowaniem facjalnym sukcesji osadowych w badanych stanowiskach. Ponadto przeprowadzono automatyczny pomiar zróżnicowania kształtu ziaren kwarcu dla tego samego zestawu próbek (dla frakcji 0,5–0,8 mm) z wykorzystaniem urządzenia Microtrac MRB Camsizer M1. Do dalszych analiz wybrano dwa parametry, tj. aspect ratio, który definiowany jest jako stosunek szerokości do długości ziarna oraz sferyczność, która jest powiązana z wydłużeniem ziarna i pomocna w określeniu źródła osadów oraz rodzaju ich transportu. Analiza wskaźników transportu i typów sedymentacji ziaren kwarcu pozwoliła na wyznaczenie energii środowiska sedymentacyjnego oraz jest pomocna w rekonstrukcji początkowych oraz końcowych fal powodziowych.

Prezentowane wyniki badań są rezultatem realizacji grantu Narodowego Centrum Nauki nr 2018/31/B/ST10/00976.

Słowa kluczowe: powódź glacialna, kwarc, analiza Cailleux

DWORCE PUBLICZNEJ KOMUNIKACJI POZAMIEJSKIEJ W PRZESTRZENI SŁUPSKA

Adam Robert Parol

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej,
Zakład Rozwoju Regionalnego

ar.parol@doctoral.uj.edu.pl

W ramach niniejszego wystąpienia podjęte zostanie zagadnienie położenia, charakteru i funkcjonowania miejsc rozpoczęcia i zakończenia kursów pozamiejskich w systemie transportu publicznego z perspektywy Słupska. Mając na uwadze wielkość i rangę miasta w sieci osadniczej, jest to naturalne centrum subregionu słupskiego i regionu środkowopomorskiego, czego konsekwencją jest rozwinięta siatka połączeń autobusowych i kolejowych, zapewniających skomunikowanie otoczenia z badanym ośrodkiem centralnym. Zdecydowana większość z wykonywanych kursów ma swój początek lub koniec właśnie w tym mieście. Przy wykorzystaniu metody pozwalającej na klasyfikację dworców w miastach przeprowadzono tę procedurę badawczą w odniesieniu do Słupska. Co ważne, nie ograniczono się wyłącznie do transportu autobusowego, lecz uwzględniono również – istotny przecież – komponent kolejowy. Wzięto pod uwagę również stopień ich wykorzystania przez komunikację pozamiejską, uwarunkowania techniczno-architektoniczne oraz położenie w przestrzeni miasta. Dodatkowo, w ramach otwartej dyskusji, omówione zostaną wątpliwości i nieścisłości w stosowanej klasyfikacji oraz perspektywy zmian – szczególnie w odniesieniu do powstającego obecnie w centrum miasta nowego dworca autobusowego. Wyniki wskazują na wyraźnie scentralizowany charakter docierania komunikacji podmiejskiej do Słupska (do głównych dworców w centrum), a wyjątki od tej reguły w większości przypadków sprowadzają się do większego zakresu obsługi przestrzeni miasta przez pozamiejski transport publiczny, nie zaś do pominięcia śródmieścia. Analiza ta może stać się punktem wyjścia do szeroko zakrojonych badań porównawczych w różnych polskich miastach (w szczególności w ośrodkach regionalnych). Wszelkie dane i materiały zostały samodzielnie zebrane bądź opracowane przez autora wystąpienia w latach 2021-2023.

Słowa kluczowe: Słupsk, transport publiczny, dworzec

ZMIANY POŁOŻENIA LINII ŚNIEGU JAKO WSKAŹNIK ZMIAN WYSOKOŚCI LINII RÓWNOWAGI BILANSU MASY WYBRANYCH LADOWCÓW SPITSBERGENU

Michał Pawłowski

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii,
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

michalp.pawlowski@student.uj.edu.pl

Bilans masy lodowców jest istotną informacją o stanie lodowców w warunkach zmieniającego się klimatu. O bilansie masy lodowca świadczy między innymi pozycja jego linii równowagi i jej zmiany w kolejnych latach. Celem pracy jest przedstawienie zmian wysokości linii równowagi bilansu masy czterech lodowców Spitsbergenu zachodzących w latach 2013–2022. Jako wskaźnik położenia linii równowagi przyjęte zostało położenie linii śniegu pod koniec sezonu ablacji. Linia śniegu została wyznaczona na podstawie zdjęć satelitarnych Landsat 8. Wyliczone zostały wartości trzech wskaźników spektralnych, dzięki którym dokonano rozróżnienia śniegu i lodu lodowcowego. Na wszystkich badanych lodowcach zaobserwowano wzrost wysokości linii równowagi w badanym okresie, od 2 do 51 metrów, który największy był dla leżących w północno-zachodniej części Spitsbergenu lodowców Uvêrsbreen i Svitjodbreen. Otrzymane wyniki są zgodne z ogólnymi trendami przemian globalnej kriosfery oraz częściowo zgodne z trendami przemian kriosfery Svalbardu. Źródłem różnic może być metoda teledetekcyjnego wyznaczania linii równowagi w oparciu o pozycję linii śniegu, która jest potencjalnie obciążona błędami wynikającymi z przyjmowanych założeń oraz z niedoskonałości danych wejściowych, stanowi jednak przydatną alternatywę i wsparcie dla terenowych badań glaciologicznych.

Słowa kluczowe: lodowce, linia równowagi, Spitsbergen, teledetekcja

JAK INFRASTRUKTURA NARCIARSKA ZMIENIA INTENSYWNOŚĆ EROZJI GLEB?

Dawid Piątek, Anita Bernatek-Jakiel

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki

dawid.piatek@uj.edu.pl

Jednym z rodzajów antropopresji wywierającym coraz większy wpływ na obszary górskie jest rozwój turystyki narciarskiej i powiązanej z nią infrastruktury. Budowa stacji narciarskiej wiąże się z wyrównywaniem powierzchni stoków, zmianą kierunku spływu wód, budową rowów odwadniających a często także przebudową sieci dolinnej. Bieżące utrzymanie stacji w okresie zimowym to regularne ratrakowanie i sztuczne naśnieżanie. Wszystko to powoduje intensyfikację erozji gleb w obszarze zarówno nartostrad jak i poza nimi. Celem niniejszego badania było określenie jak infrastruktura narciarska, a przede wszystkim układ sieci rowów odwadniających i wyprofilowanie nartostrady zmienia intensywność erozji gleb. Badania terenowe prowadzone były w zlewni Czerwonki na Pogórzu Gubałowskim, w otoczeniu nartostrady stacji Kotelnica Białczańska. W terenie za pomocą GPS RTK określono aktualny przebieg rozcięć erozyjnych i niewielkich koryt utworzonych u wylotu rowu odwadniającego. Skartowano również zasięg stożka napływowego oraz występujące w jego obrębie formy sufozyczne. W badaniach wykorzystano NMT z trzech różnych lat: 2012, 2016 i 2022, pochodzące kolejno z zasobów GUGiK, danych ALS wykonanych na zlecenie spółki Kotelnica Białczańska oraz przekształcenia wykonanej w terenie za pomocą GPS RTK sieci punktów. Wykonane analizy kierunków spływu i modele różnicowe pozwoliły na określenie przestrzennego zróżnicowania erozji i akumulacji materiału poniżej rowu odwadniającego na powierzchni stożka napływowego. Postępujące procesy erozji i depozycji w obszarze nartostrady doprowadziły do zmiany kierunku odpływu wód i przyrostu stożka napływowego. Co więcej zmiana profilu stoku i nadbudowa stożka materiałem grubszym wymusiła zmianę krążenia wód i intensyfikację erozji podziemnej w otoczeniu stożka oraz intensywną erozję wsteczną w dolinie denudacyjnej położonej poniżej stożka napływowego.

Badania te są częścią projektu *Building excellence in research of human-environmental systems with geospatial and Earth observation technologies* finansowanego z programu UE Horyzont 2020, umowa nr. 952327, realizowane przy wsparciu z POB Anthropocene w ramach ID.UJ na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Słowa kluczowe: erozja gleb, antropopresja, narciarstwo zjazdowe, LIDAR

MOBILNOŚĆ MIESZKAŃCÓW TERENÓW WIEJSKICH GMIN MIKOŁAJKI I RUCIANE-NIDA

Mateusz Pysz, Natalia Ostrowska, Wojciech Olsza

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

mateusz.pysz@student.uj.edu.pl

Mobilność jest istotnym elementem wpływającym na zawiązywanie, podtrzymywanie i rozwijanie relacji społecznych. Z mobilnością powiązane jest zjawisko wykluczenia transportowego, charakterystyczne dla obszarów peryferyjnych. Badania dotyczące mobilności mieszkańców gmin Mikołajki oraz Ruciane-Nida zostały przeprowadzone we wrześniu 2023 roku. Ich celem było rozpoznanie sposobów przemieszczania się mieszkańców w kontekście dostępności transportowej oraz cech osadnictwa na obszarach charakterystycznych dla peryferyjnych terenów Polski północno-wschodniej. Gminy te wykazują się odmiennymi uwarunkowaniami przestrzennymi i osadniczymi, dlatego celem badań było również dokonanie analizy tych czynników. Całość przedstawia obraz mobilności mieszkańców obszaru, czynników ją kształtujących oraz wynikających z niej skutków społecznych i przestrzennych. Podczas badań zastosowano następujące metody i źródła danych: badanie kwestionariuszowe – wielkość próby wyniosła 236 gospodarstw domowych (przy założeniu objęcia badaniem co najmniej 10% gospodarstw domowych dla poszczególnych miejscowości gmin Mikołajki i Ruciane-Nida); kartowanie terenowe; weryfikacja odjazdów autobusów prywatnych przewoźników pełniących zadania transportu do szkół podstawowych. Na podstawie przeprowadzonych badań zauważa się dynamikę ludności – odpływ miejscowej ludności, napływ ludności zamieszkującej budynki letniskowe. Mieszkańcy wybierają głównie transport indywidualny, najczęściej samochodowy. Niewielka część mieszkańców nie ma możliwości dotarcia do siedzib swoich gmin, w których znajdują się siedziby instytucji usług publicznych, nie korzystając z prywatnych usług transportu, np. taksówek, co znacząco obciąża budżet domowy. Można zatem mówić w tych przypadkach o wykluczeniu transportowym mieszkańców. Ponadto, gmina Mikołajki posiada więcej połączeń transportu zbiorowego niż gmina Ruciane-Nida.

Słowa kluczowe: dostępność transportowa, mobilność, transport publiczny, wykluczenie transportowe

PROBLEMY KLASYFIKACJI GLEB OBSZARÓW MŁODOGLACJALNYCH NA WYBRANYCH PRZYKŁADACH Z TERENU WDECKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Anna Rudnik, Patrycja Wójtowicz, Łukasz Musielok

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Pracownia Gleboznawstwa i Geografii Gleb

annamaria.rudnik@student.uj.edu.pl

Klasyfikacja gleb stanowi podstawę kartografii gleb, a przez to jest narzędziem zarządzania zasobami środowiska przyrodniczego i planowania w wielu gałęziach gospodarki, m.in. w leśnictwie. Celem badań było zdiagnozowanie problemów jakie zastosowanie Systematyki gleb Polski (SgP) może stwarzać w prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w obszarach młodoglacjalnych na przykładzie południowej części Borów Tucholskich. W analizie wykorzystano wybrane wyniki terenowych badań gleboznawczych uzyskanych w ramach studenckiego obozu naukowego „GleBory 2023” realizowanego przez Studenckie Koło Naukowe Geografów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Koło Geografów Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W transekcie zlokalizowanym na równinie sandrowej na obszarze Wdeckiego Parku Krajobrazowego wykonano i zgodnie z wytycznymi Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego opisano profile glebowe reprezentatywne dla różnych położen w katenie. Następnie na podstawie opisu zaklasyfikowano profile glebowe według zasad 6. wydania SgP. Pomimo jednorodności genetycznej gleb rozwijających się z osadów sandrowych w wyższych położeniach analizowanej kateny i takich samych warunków siedliskowych, ze względu na zastosowanie ścisłych kryteriów klucza decyzyjnego SgP, badane profile zostały zaklasyfikowane do oddzielnych typów gleb: rdzawych zbielicowanych i skrytobielicowych. Potencjalnym skutkiem różnego zaklasyfikowania gleb o bardzo zbliżonych właściwościach może być zastosowanie w przyszłej gospodarce leśnej odmiennych praktyk zarządzania lasu, w tym wprowadzenie na stanowiska z glebami skrytobielicowymi bardziej oligotroficznych odmian drzewostanów, co z kolei może doprowadzić do pogłębienia różnic we właściwościach gleb i wzmocnienie – niekorzystnego z punktu widzenia siedlisk leśnych – procesu bielicowania.

Badania wykonano przy wsparciu finansowym Wydziału Geografii i Geologii UJ w ramach Programu Strategicznego Inicjatywa Doskonałości w Uniwersytecie Jagiellońskim

Słowa kluczowe: Systematyka gleb Polski, gleby bielicowe, gleby rdzawe, obszary młodoglacjalne, Wdecki Park Krajobrazowy

CECHY FIZYCZNO-CHEMICZNE WÓD ŹRÓDEŁ OKOLIC NOWEGO MIASTA NAD PILICĄ

Weronika Skorupa¹, Krzysztof Stępniewski¹, Julia Kapla¹, Patrycja Kowalczyk¹,
Wiktoria Malinowska¹, Aleksandra Sobkowicz¹, Klaudia Żaba¹, Maksym
Łaszewski²

¹Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

²Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Katedra Geografii Fizycznej,
Zakład Hydrologii

w.skorupaz@student.uw.edu.pl

Źródła stanowią łącznik pomiędzy podziemnym i powierzchniowym obiegiem wody oraz jednocześnie odznaczają się dużym znaczeniem przyrodniczym, gospodarczym i kulturowym. Z obecnością licznych źródeł związana jest historia Nowego Miasta nad Pilicą; bijące u podnóża skarpy erozyjnej wypływy zadecydowały bowiem o powstaniu w tym mieście w 1874 roku Zakładu Przyrodoleczniczego. Fakt ten, w połączeniu z relatywnie niewielką liczbą opracowań krenologicznych regionu Mazowsza, zadecydował o podjęciu badań wspomnianych źródeł. Monitorowaniem objęto łącznie 9 wypływów o charakterze podboczowym i descenzyjnym, zlokalizowanych w Łęgonicach, Nowym Mieście nad Pilicą oraz Woli Pobiedzińskiej. W celu ich charakterystyki hydrologicznej i hydrochemicznej od listopada 2022 do października 2023 roku raz w miesiącu bezpośrednio w terenie mierzono wydatek, temperaturę wody, odczyn, przewodnictwo elektryczne oraz stężenie jonów azotanowych. W lutym oraz sierpniu 2023 roku wykonano również analizę składu chemicznego wody źródeł metodą chromatografii jonowej oraz ICP-MS w zakresie składników głównych oraz mikroelementów. Uzyskane wyniki wskazują, iż dominującym typem hydrochemicznym wód źródeł okolic Nowego Miasta nad Pilicą według klasyfikacji Szczukariewa-Prikońskiego jest typ trzyjonowy $\text{HCO}_3\text{-SO}_4\text{-Ca}$. Na uwagę zwróciły wysokie stężenia jonów azotanowych, świadczące o zanieczyszczeniu wód podziemnych związanym z działalnością rolniczą. Ponadto udokumentowano istotny wpływ pokrycia terenu na kształtowanie chemizmu wód; w źródłach zlokalizowanych w obrębie miasta stwierdzono zdecydowanie większą sezonową dynamikę odczynu oraz przewodnictwa elektrycznego wody, a także wyższe stężenia kationów sodu i potasu, jak również anionów, siarczanowych, chlorkowych oraz fosforanowych. W obrębie miasta oznaczono dodatkowo wyższe stężenia metali ciężkich, takich jak arsen, cynk, miedź i nikiel.

Słowa kluczowe: źródła, hydrochemia, Nowe Miasto nad Pilicą, antropopresja

OCENA ZMIENNOŚCI BŁĘDU SYSTEMATYCZNEGO GRUBOŚCI POKRYWY ŚNIEŻNEJ W REANALIZIE ERA5 NA PRZYKŁADZIE POLSKI I CZECH

Gabriel Stachura

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii,
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej,
Zakład Klimatologii

gabriel.stachura@doctoral.uj.edu.pl

Reanalizy są współcześnie podstawą bardzo wielu analiz klimatologicznych. Jednak, będąc produktem modelowym, obarczone są błędami systematycznymi, których źródłem są przede wszystkim dyskretyzacja przestrzeni oraz parametryzacja procesów fizycznych. W sposób szczególnie niedokładności te uwidaczniają się w przypadku elementów meteorologicznych o dużym zróżnicowaniu przestrzennym, do których niewątpliwie należy pokrywa śnieżna. z wartością obserwowaną na wybranych stacjach meteorologicznych w Polsce i w Czechach w latach 2001-2020. Głównymi czynnikami warunkującym wielkość błędu jest różnica pomiędzy rzeczywistą a modelową wysokością nad poziomem morza, a także ranga stacji (synoptyczna, klimatologiczna lub opadowa). W terenie górskim duże błędy systematyczne dotyczą wszystkich stacji. W terenie płaskim błędy niemal nie występują na stacjach synoptycznych, ponieważ pomiary z tych stacji asymilowane są w procesie tworzenia reanalizy. Dla stacji niższych rzędów błędy są istotnie wyższe. Reanaliza ERA5-Land cechuje się generalnie dokładniejszą estymacją grubości pokrywy śnieżnej niż ERA5, jednak w przypadku stacji opadowych zależność ta jest odwrotna.

Słowa kluczowe: pokrywa śnieżna, błąd systematyczny, reanaliza ERA5

ODPORNOŚĆ TERYTORIALNA: ELEMENTY, CZYNNIKI I PRZYKŁADY OPERACJONALIZACJI

Michał Stokowski

Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Centrum Badań Strategicznych

mstokowski@irmir.pl

Odporność (*resilience*) jest jednym z kluczowych zagadnień w obecnym dyskursie rozwoju organizacji i terytoriów, w tym polityki UE (patrz: *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.*), jako pokłosie niespodziewanych zdarzeń o dużym wpływie. W ujęciu terytorialnym odporność to zdolność systemów danego terytorium i jego otoczenia do wchłaniania szeroko pojmowanych szoków, kryzysów i napięć, oraz adaptacji, regeneracji i transformacji. W literaturze odnoszącej się do odporności terytorialnej można znaleźć podział odporności na inżynieriyną (*engineering*), ekonomiczną (*economic*), środowiskową (*ecological*) i społeczną (*social*) (Penga i in. 2017). Pojawia się także rozróżnienie na potencjał odpornościowy (*resilience potential*) i odporność jako stan końcowy (*end-state resilience*) (Yamamoto 2011). Referat zawiera wyniki przeglądu i analizy literatury nt. odporności, częściowo wykorzystując podejście teorii ugruntowanej. Do przeglądu wybrano publikacje naukowe, publicystyczne i techniczne z różnych dziedzin. W ramach analizy w postaci grupowania pozyskanych informacji, wyróżniały się grupy związane z elementami lub czynnikami wpływającymi na odporność terytorialną oraz przykłady operacjonalizacji, czyli budowy modeli postępowania i produktów na podstawie teorii. Operacjonalizacja często jest działaniem organizacji międzynarodowych (np. EU, ONZ), lub firm prywatnych (np. Arup). Kwestia elementów budujących odporność jest o tyle interesująca, że panuje w tym zakresie spór między badaczami – czy można rozróżnić uniwersalne czynniki, czy zawsze zależą one od analizowanego podmiotu lub występującego szoku.

Badanie jest elementem projektu pt. *Nowy model regionalnego i miejscowego planowania przestrzennego dla zapewniania odporności i bezpieczeństwa struktury przestrzennej Polski w kontekście współczesnych wyzwań rozwojowych*, dofinansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu GOSPOSTRATEG IX.

Słowa kluczowe: odporność (*resilience*), polityka rozwoju

Notka bibliograficzna: Penga Ch., Yuana M., Gub Ch., Pengc Z., Ming T., 2017, *A review of the theory and practice of regional resilience*. *Sustainable Cities and Society* 29: 86–96; Yamamoto, D., 2011, *Regional Resilience: Prospects for Regional Development Research*. *Geography Compass*, 5: 723–736.

WPŁYW GEOLOGII POWIERZCHNIOWEJ I UKSZTAŁTOWANIA TERENU NA ROZMIESZCZENIE GLEB WDECKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Mateusz K. Suwiński¹, Łukasz Musielok², Mateusz Sosnowski³,
Marcin Sykuła⁴, Michał Jankowski⁴

¹Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej
Studenckie Koło Naukowe Geografów UMK

²Uniwersytet Jagielloński, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

³Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Archeologii Wdecki Park Krajobrazowy

⁴Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

mateusz.karol.suwinski@gmail.com

Badania terenowe, przeprowadzone podczas obozu naukowego zorganizowanego przez pracowników Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego, skierowanego do członków Studenckiego Koła Naukowego Geografów UMK i Koła Geografów UJ im. Ludomira Sawickiego, dały możliwość dokładniejszej analizy zależności między występowaniem gleb a podłożem mineralnym i topografią terenu w granicach Wdeckiego Parku Krajobrazowego obejmującego fragment równiny sandrowej Borów Tucholskich. W trakcie badań terenowych, sumarycznie wykopano i przebadano 18 profili glebowych (z użyciem Systematyki Gleb Polski z 2019 roku) oraz zapisano ich lokalizację przestrzenną. Następnie współrzędne profili glebowych naniesiono na podkładową mapę geologiczną w skali 1:50 000 i Numeryczny Model Terenu o rozdzielczości 1 m. Wyniki analiz zaprezentowano na profilach hipsometrycznych przeprowadzonych przez linie łączące analizowane stanowiska z zaznaczonym zasięgiem utworów geologicznych w celu zidentyfikowania katen glebowych występujących na obszarze Wdeckiego Parku Krajobrazowego co stanowi istotny wkład w zrozumienie unikalności pokrywy glebowej tego regionu Polski. Jedna z katen pokazuje zmienność gleb od poziomu sandrowego do równiny zalewowej rzeki (gleby rdzawe – gleby ochrowe – arenosole murszowate – mady właściwe), kolejna dotyczy pokrywy glebowej na obszarach wytopiskowych martwego lodu (gleby torfowe – gleby murszaste – gleby bielicowe – gleby rdzawe zbielicowane), natomiast trzecia prezentuje zróżnicowanie gleb na obszarze wyspy morenowej, na której odkryto pozostałości osady istniejącej 1700 lat temu (gleby płowe – gleby płowe dwudzielne rdzawe).

Słowa kluczowe: gleboznawstwo, geologia, geomorfologia, sandr, katena

MODELOWANIE 3D CHARAKTERYSTYCZNYCH MIEJSC Z ZASTOSOWANIEM BEZZAŁOGOWYCH STATKÓW POWIETRZNYCH NA PRZYKŁADZIE OBIEKTÓW W MAURETANII

Cyprian Święch

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych

cypswi@st.amu.edu.pl

Modelowanie 3D pozwala uwiecznić na nośniku elektronicznym część przestrzeni w ujęciu trójwymiarowym. Daje możliwość wzbogacenia prezentacji np. danego zjawiska czy miejsca w jego realistyczne, łatwo przyswajalne odwzwierciedlenie. Za pomocą fotogrametrii niskiego pułapu z użyciem drona można w przystępny sposób stworzyć ortofotomapę czy wizualizację 3D wybranego niedużego obszaru bądź pojedynczych obiektów. Autorski projekt pt. “Modelowanie 3D charakterystycznych miejsc z zastosowaniem bezzałogowych statków powietrznych”, realizowany podczas wyprawy badawczej “GEOpraktyki edycja VIII – Saharyjskimi piaskami Mauretanii” wykorzystał możliwości opisanej technologii w celu dokonania rejestru odwiedzanych miejsc. Dzięki temu można w bardziej atrakcyjny sposób przedstawiać informacje o destynacji czy obiekcie poprzez działanie na liczne zmysły odbiorców. Ponadto za pomocą ich zwizualizowania można wzbogacić przekaz na stronie internetowej czy mediach społecznościowych. Do realizacji zadania posłużył dron DJI Mini 2 wraz z oprogramowaniem do planowania nalotów fotogrametrycznych Dronelink oraz programem do przetwarzania danych i modelowania Agisoft Metashape. W konsekwencji powstały modele 3D pojedynczych obiektów czy obszaru zabudowy miejskiej miejscowości Chinguitty, a także ortofotomapa tego terenu. Takie działania są pionierskimi na terenie Mauretanii, gdyż ta technologia jest tam nieznana, a edukacja stoi na niskim poziomie. Dzięki podjętym działaniom powstały produkty fotogrametryczne, które w jakościowy sposób uzupełniają inne zebrane dane czy materiał fotograficzny z ekspedycji. Należy również zaznaczyć, że na jakość pozyskanego materiału miały wpływ ograniczenia związane z przeprowadzaniem lotów bezzałogowcami ze względu na restrykcyjne prawo w Mauretanii. Wyzwaniem okazały się ekstremalne temperatury (44°C) czy silny wiatr utrudniające wypełnienie wcześniejszych założeń poprzez odpowiednie zarządzanie poziomem naładowania akumulatorów.

Słowa kluczowe: dron, modelowanie 3D, fotogrametria, Mauretania

AKTYWNI MIGRANCI/MIGRANTKI WE WROCŁAWIU

Karolina Walko

Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska,
Zakład Zagospodarowania Przestrzennego

273794@uwr.edu.pl

Od wielu lat do Wrocławia napływają obywatele różnych krajów w celu dłuższego pobytu lub zamieszkania na stałe. Zjawisko to nasiliło się w 2014 roku wskutek wybuchu wojny rosyjsko-ukraińskiej. Sytuacja zaogniła się jeszcze bardziej w 2022 roku z powodu inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, co stanowiło eskalację wojny trwającej od 2014 roku. Obecnie szacuje się, że co czwarty mieszkaniec/mieszkanica Wrocławia pochodzi z Ukrainy, co sprawia, że zaistniała potrzeba podjęcia działań, aby zaangażować również tę część społeczeństwa w życie Wrocławia. Projekt „Active Migrants” powstał w 2021 roku i jest finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny. Jego głównym celem było poznanie przyczyn niskiej aktywności partycypacyjnej migrantów i migrantek oraz sposobów na zwiększenie ich zaangażowania, jednakże jego pierwotne założenia musiały zostać zweryfikowane w obliczu nowej sytuacji. Badania, które zostały do tej pory przeprowadzone pozwoliły wyciągnąć pierwsze wnioski dotyczące aktywności migrantów i migrantek w zakresie partycypacji społecznej. Jest to wiele czynników o różnorodnym podłożu, zaczynając od przeszkód formalnych, po barierę językową, a kończąc na różnicach obyczajowych i prawnych pomiędzy krajem pochodzenia a Polską. Wyniki te są doskonałą bazą do dalszych rozmów na temat aktywności społecznej przyjezdnych osób.

Słowa kluczowe: aktywni migranci, partycypacja społeczna, zaangażowanie społeczne

TECHNOLOGIE PROŚRODOWISKOWE W STREFIE PODMIEJSKIEJ W KONTEKŚCIE POLSKIM

Donata Wysocka¹, Jadwiga Biegańska²,
Elżbieta Grzelak-Kostulska², Paweł Smoliński¹

¹Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

²Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk o Ziemi,
Katedra Studiów Miejskich i Rozwoju Regionalnego

d.wysocka@doktorant.umk.pl

Strefy podmiejskie rozwijające się pod wpływem miasta, choć pierwotnie były wiejskie, coraz częściej postrzegane są w kategoriach miejskości. Dlatego w badaniach sugeruje się, że podobnie jak w przypadku miast, obszary podmiejskie mają również potencjał, aby stać się przestrzeniami inteligentnymi. Zgodnie z propozycją Komminos (2019), inteligentne miasto rozumiane jest szeroko, również jako region miejski, którego jednym z komponentów jest strefa podmiejska. Jednak rozprzestrzenianie się nowych technologii na tych obszarach może zachodzić znacznie wolniej i być bardziej zróżnicowane, zwłaszcza w Polsce, gdzie rozwój stref podmiejskich wystąpił dopiero po transformacji systemowej. Celem opracowania jest zrozumienie problematyki społecznego odbioru nowych technologii, w szczególności tych związanych z aspektem środowiskowym, w odniesieniu do stref podmiejskich. Źródłem danych było ogólnopolskie badanie na próbie reprezentatywnej, w którym wykazano, że zarówno autochtoni, jak i nowi mieszkańcy stref podmiejskich cenią technologie przyjazne dla środowiska. Ich postawy zależą głównie od czasu zamieszkiwania na przedmieściach, wcześniejszego miejsca zamieszkania, wieku i wykształcenia. Ponadto stwierdzono, że innowacyjne rozwiązania w gminach podmiejskich są uzależnione od modelu zarządzania – im bardziej tradycyjny model zarządzania, tym mniej innowacyjna gmina. Zgodnie ze spostrzeżeniami mieszkańców, rozwiązania prośrodowiskowe wpływają na wizerunek, długoterminowy rozwój oraz jakość życia w strefach podmiejskich, w związku z tym powinny być coraz bardziej powszechne.

Słowa kluczowe: Polska, strefa podmiejska, inteligentny rozwój, technologie prośrodowiskowe

OSADNICTWO NIEMIECKIE I WOŁOSKIE W PRACACH KS. WŁADYSŁAWA SARNY

Martyna Zarzycka

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

ma.zarzycka@student.uw.edu.pl

Prace ks. Władysława Sarny: „Opis powiatu krośnieńskiego pod względem geograficzno-historycznym” (Przemyśl 1898) oraz „Opis powiatu jasielskiego pod względem geograficzno-historycznym” (Jasło 1908) obecne są m.in. w opracowaniach dotyczących historii osadnictwa i pracach regionalistycznych. Z tego powodu analizie poddano zawarte w obu opracowaniach informacje dotyczące osadnictwa ze szczególnym uwzględnieniem osadnictwa niemieckiego i wołoskiego rozumianych zarówno pod względem etnicznym, jak i prawnym oraz zweryfikowano je w świetle współczesnych ustaleń naukowych. Opracowano bazę danych dla każdej z opisanych miejscowości z podaniem czasu pojawienia się jej w źródłach historycznych oraz prawa, na jakim funkcjonowała, co umożliwiło analizę przestrzenną badanych zjawisk. Dane pochodziły z obu „Opisów” W. Sarny, literatury przedmiotu oraz kwerendy archiwalnej. Wyzwaniem badawczym jest skąpość danych dotyczących omawianego zagadnienia, sprzeczności w tekstach oraz brak odniesień do literatury i źródeł. Mimo to obie prace dostarczają szerszego kontekstu oraz obrazują stan wiedzy na ten temat z przełomu XIX i XX w. w środowiskach intelektualnych Galicji. Referat opracowano w oparciu o artykuł „Osadnictwo niemieckie i wołoskie na obszarze dawnych powiatów krośnieńskiego i jasielskiego w świetle twórczości ks. Władysława Sarny: przyczynek do badań nad wiedzą historyczną na przełomie XIX i XX wieku” (przyjęty do publikacji w „Studia Geohistorica”) oraz pracę licencjacką autorki pt. „Osadnictwo niemieckie i wołoskie w dawnych powiatach jasielskim i krośnieńskim w pracach Władysława Sarny”, powstałe w ramach projektu NCN „Głuchoniemcy”.

Słowa kluczowe: osadnictwo niemieckie, osadnictwo wołoskie, osadnictwo na prawie niemieckim, osadnictwo na prawie wołoskim, ks. Władysław Sarna

XII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Młodych Badaczy

Współczesne problemy i kierunki badawcze w geografii

SESJA POSTEROWA

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ

Kraków, 20–22 października 2023 roku

WYZWANIA ROZWOJOWE POLSKI W ZAKRESIE SPOŁECZEŃSTWA I JAKOŚCI ŻYCIA. KONCEPCJA ROZWOJU KRAJU 2050

Marta Dawid, Wojciech Dawid

Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Ośrodek Badań Strategicznych IRMiR

mdawid@irmir.pl

Praca przedstawia syntezę wyzwań Polski w wymiarze społecznym w perspektywie roku 2050, mających wpływ na rozwój kraju. Określono w niej trendy rozwojowe zachodzące w obszarze społeczeństwa i jakości życia. Wyzwania rozwojowe dla Polski w wymiarze społecznym zostały wyznaczone w oparciu o kontekst światowy, europejski, a także specyfikę naszego kraju, z uwzględnieniem przewidywanej reakcji na presję otoczenia, czyli tworzenie pewnych scenariuszy rozwoju. Wiodącym celem posteru jest odpowiedź na pytanie, w jaki sposób Polska wpisuje się w trendy światowe (społeczne, gospodarcze, technologiczne, środowiskowe, geopolityczne i przestrzenne) i jakie w wyniku tego mogą zachodzić zmiany w kraju do 2050 roku. W zakresie wyróżnionych trendów autorzy dają przesłanki do odpowiedniego kreowania polityk publicznych, z położeniem najsilniejszego akcentu na obszary najbardziej problemowe, wymagające interwencji w pierwszej kolejności. Prezentowany materiał stanowi część szerszego badania megatrendów światowych, europejskich i krajowych, realizowanego przez zespół Ośrodka Badań Strategicznych IRMiR (kierownik projektu: dr Wojciech Jarczewski), którego końcowym celem jest przygotowanie Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 (KRK 2050), będącej dokumentem wizyjnym określonym w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Prace nad KRK 2050 prowadzone są w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej we współpracy z Instytutem Rozwoju Miast i Regionów oraz Instytutem Ochrony Środowiska-Państwowym Instytutem Badawczym – w ramach projektu GOSPOSTRATEG – PL2050.

Słowa kluczowe: Polska, wyzwania rozwojowe, społeczeństwo, jakość życia

PRZESTRZENNE ZRÓŻNICOWANIE CECH FIZYCZNO- -CHEMICZNYCH ŹRÓDEŁ SKARPY WARSZAWSKIEJ

Igor Dmowski¹, Klaudia Kurpios¹, Wojciech Derentowicz¹, Jan Gomuła¹,
Aleksandra Hadło¹, Jan Jurkiewicz¹, Szymon Kowalewski¹, Natalia
Krawczyńska¹, Aleksandra Rek¹, Maciej Staszak¹, Aleksandra Szymczak¹,
Franciszek Wicherkiewicz¹, Maksym Łaszewski², Jarosław Suchożebrski²

¹Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

²Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Katedra Geografii Fizycznej,
Zakład Hydrologii

i.dmowski@student.uw.edu.pl

Wpływy wód podziemnych stanowią doskonały wskaźnik procesów zachodzących w środowisku, szczególnie na obszarach zurbanizowanych, a badania ich cech hydrologicznych i hydrochemicznych pozwalają uchwycić wpływ człowieka na wody podziemne. Celem opracowania jest ocena przestrzennego zróżnicowania cech fizyczno-chemicznych trzech źródeł krawędziowych, położonych u podnóża Skarpy Warszawskiej. Źródła te, położne w obrębie Mokotowa (Piaseczyńska), Śródmieścia (UW) oraz Bielany (UKSW), stanowią dobry wskaźnik zanieczyszczenia wód podziemnych Warszawy, związanego ze zróżnicowaną działalnością antropogeniczną w obrębie miasta. Wydatek, temperaturę, odczyn i przewodność elektryczną wód źródeł zmierzono bezpośrednio w terenie w lipcu oraz wrześniu 2023 roku, natomiast skład chemiczny oznaczono za pomocą chromatografii jonowej (IC) oraz spektrometrii masowej sprzężonej z plazmą wzbudzaną indukcyjnie (ICP-MS). Wyniki analiz przedstawiono za pomocą wykresów Udlufta oraz Tickela. Udokumentowano znaczne zróżnicowanie cech fizyczno-chemicznych źródeł Skarpy Warszawskiej. Na cechy chemiczne wody największy wpływ ma użytkowanie powierzchni zlewni. Wszystkie źródła charakteryzują się wysoką przewodnością elektryczną wody (od 932 S/cm – źródło Bielany, do ponad 2990 S/cm – źródło UW, a co za tym idzie mineralizacją). Najwyższe stężenia chlorków, siarczanów oraz sodu stwierdzono w źródłach, których obszar zasilania obejmuje tereny o największym udziale gęstej zabudowy miejskiej (źródło UW oraz źródło Piaseczyńska). W źródle UW stwierdzono również największe stężenia metali ciężkich w wodzie. Dla odmiany najwyższe stężenie azotanów oznaczono w źródle UKSW, położonego w dzielnicy Bielany poniżej dużego kompleksu leśnego (rezerwat przyrody Las Bielański). W źródle tym występują również podwyższone stężenia niektórych metali ciężkich, co jest przypuszczalnie związane z dopływem wód podziemnych z obszaru huty ArcelorMittal Warszawa (dawna Huta Warszawa).

Słowa kluczowe: wody podziemne, źródła, hydrochemia, Warszawa

WYKORZYSTANIE DANYCH ZE SKANINGU LASEROWEGO DO IDENTYFIKACJI ŚLADÓW UŻYTKOWANIA ROLNICZEGO NA PRZYKŁADZIE WSI CIĘCINA W BESKIDZIE ŻYWIECKIM

Katarzyna Filip, Mateusz Gajda, Benedykt Jaros, Piotr Kłapyta

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
Koło Geografów Uniwersytetu Jagiellońskiego im. Ludomira Sawickiego

kasia.filip@student.uj.edu.pl

Jednym ze zjawisk wpływających na funkcjonowanie współczesnego krajobrazu i środowiska Karpat są zmiany użytkowania ziemi. Dużą rolę odgrywa postępujący od ostatnich 50 lat proces porzucania ziemi i zalesienie rozległych obszarów niegdyś użytkowanych rolniczo. Celem badań była analiza przydatności wybranych narzędzi GIS do wykrywania infrastruktury ukrytej związanej z historycznym użytkowaniem ziemi na obszarze wsi Cięcina w Beskidzie Żywieckim. Podczas prac kameralnych wykorzystano Numeryczny Model Terenu (NMT) o rozdzielczości 1 m utworzony na podstawie danych z lotniczego skaningu laserowego udostępnionych w serwisie Geoportal.gov.pl. Do wstępnej identyfikacji wybranych elementów krajobrazu wykorzystano narzędzia Hillshade, Topographic Openness (Positive) oraz General Curvature dostępne w programie ArcGIS PRO oraz SAGA GIS. Wykorzystując analizy geomorfometryczne wydzielono typy infrastruktury: kopce kamienne (krudy), terasy rolne i mury. W celu weryfikacji oraz uzupełnienia przeprowadzono prace terenowe. Stwierdzono, że w przypadku kopców zadawalające wyniki daje analiza cieniowanego NMT (Hillshade). Ze względu na duże zróżnicowanie wymiarów tych form na badanym obszarze, mniejsze nie zostały rozpoznane na etapie kameralnym. Do identyfikacji skarp teras przydatne okazały się narzędzia Topographic Openness (Positive) oraz General Curvature. Nie znaleziono skutecznego narzędzia GIS pozwalającego na etapie kameralnym na jednoznaczny identyfikację murów ze względu na ich małą wysokość. Stwierdzono też, że złożona morfologia terenu na obszarze osuwiskowym utrudnia ich rozpoznanie. Użyte metody wizualizacji są przydatne przy wstępnej identyfikacji infrastruktury ukrytej związanej z historycznym użytkowaniem ziemi. Nie pozwalają one jednak na jej pełną identyfikację, która nadal wymaga weryfikacji terenowej.

Słowa kluczowe: LiDAR, historyczne użytkowanie ziemi, Cięcina, Beskid Żywiecki

WYSTĘPOWANIE DZIKICH, NADRZECZNYCH WYSYPISK A GOSPODARKA ODPADAMI W GMINACH ZLEWNI KAMIENICY GORCZAŃSKIEJ

Wojciech Haska¹, Maciej Liro², Elżbieta Gorczyca¹

¹Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

²Polska Akademia Nauk, Instytut Ochrony Przyrody

wojciech.haska@student.uj.edu.pl

Gospodarka odpadami prowadzona w gminach wiejskich posiada inną specyfikę niż ta prowadzona w obrębie miast. Odpady, w znaczącej większości, odbierane są od indywidualnych gospodarstw domowych, często rozproszonych na większym obszarze aniżeli w miastach. Sytuacja ta, powoduje, że poszczególne rodzaje odpadów odbierane są od mieszkańców z mniejszą częstotliwością, co może prowokować do pozbywania się ich na własną rękę. Celem opracowania była analiza sposobu odbioru odpadów z gospodarstw domowych znajdujących się w zlewni Kamienicy Gorczańskiej i zestawienia ich z pozyskanymi w terenie danymi dotyczącymi występowania dzikich, nadrzecznych wysypisk w tym obszarze. W tym celu porównaliśmy liczbę, charakter oraz lokalizację wysypisk w poszczególnych gminach. Badania oparte są o dane dotyczące gospodarowania odpadami w trzech gminach wiejskich: Mszana Dolna, Łącko oraz Kamienica. Dane te zostały pozyskane z gminnych stron internetowych, a następnie zestawione z wynikami prac terenowych przeprowadzonych wiosną 2023 roku w zlewni Kamienicy. Podczas badań terenowych skartowano i opisano 28 dzikich wysypisk i kolejne 75 miejsc występowania odpadów. Prawie wszystkie dzikie wysypiska śmieci, z wyjątkiem jednego, znajdowały się w gminie Kamienica, która obejmuje 74,2% powierzchni zlewni. Odpady w poszczególnych gminach zbierano z różną częstotliwością. Najczęściej robiono to w gminie Kamienica, a stosunkowo najrzadziej we wsi Lubomierz znajdującej się w gminie Mszana Dolna. W trakcie badań zauważono, że znaczącą część odpadów zalegających na dzikich wysypiskach stanowią odpady budowlane, których odbiór od mieszkańców organizowany jest tylko raz w roku i to tylko w obrębie gminy Mszana Dolna.

Badania były finansowane z projektu pt. *Makroplastik w rzece górskiej i pogórskiej* 2020/39/D/ST10/01935 finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki

Słowa kluczowe: Gospodarka odpadami, Dzikie wysypiska śmieci, Kamienica Gorczańska.

WINNICE JAKO NIEWYKORZYSTANY WALOR ROZWOJU ENOTURYSTYKI W WYBRANYCH MIASTACH POLSKI

Małgorzata Kolek

Uniwersytet Opolski, Wydział Ekonomiczny,
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej,
Katedra Geografii Ekonomicznej i Planowania Przestrzennego

malgorzata.kolek@uni.opole.pl

Prezentowane zagadnienie badawcze dotyczy oceny wykorzystania potencjału winnic w rozwoju miast. Winnice uznano za walor rozwoju enoturystyki oraz innych dziedzin sfery społeczno-gospodarczej w miastach w Polsce. Analiza obejmowała pięć wybranych miast, w których usytuowane są winnice. W opracowaniu omówiono fenomen nowej formy turystyki, jaką jest „enoturystyka”, która zauważalnie szybko zdobywa popularność wśród Polaków. Celem artykułu było wskazanie znaczenia winnic w rozwoju miast i enoturystyki miejskiej. Przyjęto założenie, że współcześnie enoturystyka wraz z jej upowszechnianiem się może stanowić czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego miast. Jednocześnie uznano, że podstawowym zasobem i warunkiem rozwoju enoturystyki jest winnica zlokalizowana na terenie miasta lub w bezpośrednim jego otoczeniu. Realizacja założeń badawczych oparta została na danych ilościowych i jakościowych pochodzących z następujących źródeł: zasoby informacyjne Polskiej Izby Wina, wywiady z właścicielami winnic, wywiady z pracownikami urzędów miast, analiza dokumentów strategicznego rozwoju miast oraz badania własne terenowe, biuletyny informacyjne na stronach internetowych urzędów poszczególnych miast. W celu zweryfikowania czy i w jaki sposób winnica jest uwzględniona w polityce rozwoju miast przeprowadzono analizę treści strategii rozwoju każdego z wybranych ośrodków miejskich. Zakres teoretyczny rozważań oparto na krytycznej analizie literatury naukowej, zarówno polskiej jak i zagranicznej. Wyniki badań literaturowych wskazały, że winnice odgrywają ważną rolę w rozwoju miast, jednak badania empiryczne dowodzą, że ich wpływ na kreowanie rozwoju miast w Polsce nie jest jeszcze wystarczająco silny. Stwierdzono rozbieżność w postrzeganiu znaczenia winnic jako czynnika rozwoju przez winiarzy oraz władze miast uwzględnionych w badaniu.

Słowa kluczowe: winnice, enoturystyka, miasto, Polska

ZRÓŻNICOWANIE POZIOMU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMIN W UKŁADACH OBWARZANKOWYCH W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM – ANALIZA PORÓWNAWCZA

Dawid Kozubek

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

dawkoz4@st.amu.edu.pl

Układy obwarzankowe to specyficzne struktury terytorialne, które składają się z gminy miejskiej (miasta na prawach powiatu) oraz znajdującej się w bezpośrednim jej otoczeniu gminy wiejskiej (obwarzankowej). W ramach tego układu, gmina miejska jest postrzegana jako centralny ośrodek miejski, a gmina wiejska – stanowi zaplecze o charakterze rolniczym. Jednostki te mają określone różnice i podobieństwa, które w literaturze przedmiotu nie zostały poddane szerszej analizie, co generuje potrzebę przeprowadzenia badań dla wypełnienia istniejącej luki w wiedzy. Głównym celem pracy jest określenie zróżnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gmin w układach obwarzankowych. Zakres przestrzenny pracy dotyczy województwa wielkopolskiego, zakres czasowy obejmuje natomiast lata 2011 i 2021. Postępowanie badawcze służące realizacji głównego celu pracy składa się z trzech etapów. W pierwszym etapie dokonano charakterystyki społeczno-gospodarczej gmin obwarzankowych w województwie wielkopolskim. W drugim etapie pracy wskazano różnice i podobieństwa w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego między tymi gminami a miastami będącymi siedzibami tych gmin w zakresie przyjętych do badania kategorii. W ostatnim, trzecim etapie sformułowano wnioski końcowe na podstawie przedstawionej w pracy analizy porównawczej i podjęto dyskusję na temat rozpatrywanego zagadnienia. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono, że 2021 r. w porównaniu do 2011 r. nastąpił większy wzrost ogólnego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w gminach obwarzankowych niż w miastach. Przedstawione badanie stanowi element realizacji indywidualnego projektu badawczego finansowanego z programu „*Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza*” na podstawie wniosku nr 076/34/UAM/0001. Opiekun naukowy projektu: dr hab. prof. UAM Barbara Konecka-Szydłowska.

Słowa kluczowe: Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, gminy obwarzankowe, miasta, województwo wielkopolskie, wskaźnik syntetyczny Perkala (Ws)

WPŁYW PRZESTRZENI ZIELONYCH NA ŻYCIE CZŁOWIEKA NA PRZYKŁADZIE MIESZKAŃCÓW MIASTA KRAKOWA

Joanna Jagieła, Anna Kropyvnytska

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

anna.kropyvnytska@student.uj.edu.pl

Na jakość życia składa się wiele czynników. Najbardziej podstawowe to warunki mieszkaniowe czy dostęp do podstawowych usług. Ocena jakości życia konkretnych osób zależy również od ich subiektywnych myśli, m.in. postrzegania i oczekiwań dotyczących otaczającej ich przestrzeni. Do tej kategorii zalicza się właśnie możliwość obcowania ze środowiskiem przyrodniczym w miejscu zamieszkania. Ten ostatni czynnik staje się coraz ważniejszy we współczesnym społeczeństwie. W wystąpieniu zostaną omówione wyniki badań uzyskane na podstawie analizy dostępnej literatury, ankietowania na terenie Krakowa oraz ankiet internetowych. Wyszczególniono trzy obszary korzyści istnienia przestrzeni zielonych w mieście. Zbadano również częstotliwość spędzania czasu w takich obszarach oraz ich pozytywnego wpływu w zależności od różnych cech badanych osób. Badania przeprowadzono w ramach kursu Projekty.

Słowa kluczowe: przestrzenie zielone, obszary miejskie, człowiek, Kraków

WARUNKI TERMICZNE I OPADOWE W TRAKCIE DŁUGIEGO WEEKENDU MAJOWEGO W POLSCE W LATACH 1966–2023

Karolina Mendel

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych

karmen1@st.amu.edu.pl

Celem pracy była charakterystyka warunków termicznych i opadowych panujących w Polsce podczas długiego weekendu majowego oraz określenie warunków ich cyrkulacji. W pracy wykorzystano średnie dobowe wartości temperatury powietrza oraz dobowe sumy opadów w okresie 1–3 maja w latach 1966–2023. Dane uzyskane z zasobów Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego pozwoliły na obliczenie średniej temperatury powietrza w długie weekendy majowe na wszystkich stacjach oraz sum opadów. Badania wykazały przestrzenną zmienność warunków termicznych podczas weekendu majowego w Polsce. Najchłodniejszymi obszarami były regiony północne, a zwłaszcza wybrzeże Bałtyku, ze względu na chłodzące działanie morza. Najcieplejszymi regionami były południowe i południowo-zachodnie obszary kraju. Zmienność przestrzenną zaobserwowano także w przypadku sum opadów. Najniższe sumy odnotowano przede wszystkim w Polsce centralnej i regionach północnych. W badanych latach wyznaczono trzy grupy weekendów majowych: chłodne i wilgotne, chłodne i suche oraz ciepłe i suche.

Słowa kluczowe: temperatura powietrza, opady atmosferyczne, długi weekend majowy

KONCEPCJA „KRAJOBRAZU KONFLIKTU” W ŚWIETLE POGROMU KIELECKIEGO

Weronika Michalska

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych,
Katedra Geografii Regionalnej i Politycznej, Zakład Geografii Regionalnej Świata

wc.michalska@uw.edu.pl

Krajobraz konfliktu to koncepcja przykuwająca obecnie uwagę w studiach krajobrazowych. Stanowi jeden z kluczy odczytywania historii ze struktur otaczającego nas krajobrazu kulturowego. Skłania się przede wszystkim ku wyodrębnianiu elementów i atrybutów przestrzeni, stanowiących świadectwo działań wojennych, ale i różnego rodzaju sytuacji konfliktowych (Majewska 2021). Celem niniejszego posteru było ukazanie przykładów dziedzictwa kulturowego Żydów, związanego z pogromem kieleckim, w ramach koncepcji „krajobrazu konfliktu”. W tym celu dokonano analizy danych zastanych (*desk research*), odnoszących się do przebiegu pogromu kieleckiego oraz różnych jego kontekstów. Następnie dokonano przeglądu literatury, odnoszącego się do „krajobrazu konfliktu” w wąskim (*sensu stricto*) oraz szerszym rozumieniu (*sensu largo*) w realiach żydowskiego dziedzictwa kulturowego w Kielcach. Przedstawiono przykłady upamiętnienia ofiar pogromu oraz obecne działania władz miasta, przyczyniające się do zwiększania świadomości mieszkańców Kielc i województwa świętokrzyskiego w tym kontekście. Przykłady zarówno materialnego dziedzictwa kulturowego społeczności żydowskiej w Kielcach, jak i relacje świadków tamtejszych wydarzeń, przyczyniają się do pogłębiania wiedzy na temat przebiegu konfliktów zbrojnych oraz relacji społecznych na tym obszarze. Skłaniają także do reinterpretacji badanej przestrzeni z uwagi na różnorodność opisów wydarzeń, dając możliwość integracji społeczności żydowskiej, żyjącej na obszarze Kielc z ich mieszkańcami, przy jednoczesnym pielęgnowaniu swojej tożsamości kulturowej.

Słowa kluczowe: krajobraz konfliktu, pogrom kielecki, Żydzi

Bibliografia:

Majewska A., 2021, *Żydowskie dziedzictwo religijne w koncepcji krajobrazu konfliktu. Materialne świadectwa Zagłady i działań zbrojnych na przykładzie Nowego Cmentarza Żydowskiego w Łodzi*, Narracje o Zagładzie, 1 (7).

MNIEJSZOŚĆ CHIŃSKA A KRAJOBRAZ MULTILINGWISTYCZNY KUALA LUMPUR

Aleksandra Wardzyńska

Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

ak.wardzynsk@student.uw.edu.pl

Krajobraz językowy jako pojęcie najczęściej pojawiające się w literaturze przedmiotu, odnosi się do znaków w każdej przestrzeni publicznej, niezależnie od liczby języków w niej występujących. Krajobraz multilingwistyczny lub wielojęzykowy jest natomiast jego szczególnym przypadkiem, dla którego wyznaczyć można co najmniej dwa, a z reguły nawet więcej języków pojawiających się na danym obszarze, towarzyszących różnym grupom narodowościowym lub etnicznym. Niestety, jak dotąd krajobraz multilingwistyczny, jako przedmiot badań niemalże nie pojawia się w polskiej literaturze, co zapewne wynika z niewielkiego zróżnicowania etnicznego większości miast Polski, zwłaszcza w porównaniu z metropoliami Azji, Ameryki czy nawet Europy Zachodniej. Stawiamy on jednak idealną podstawę do badania procesów społecznych zachodzących na danym obszarze. Badania terenowe w Kuala Lumpur przeprowadzono w marcu 2023 roku, a ich celem jest przedstawienie śladów obecności mniejszości chińskiej i jej języka w przestrzeni miejskiej stolicy Malezji. Główną oś podejmowanych rozważań stanowi porównanie krajobrazu multilingwistycznego (wielojęzykowego) ulic w dzielnicy Chinatown z wybranymi ulicami w innych dzielnicach miasta. Zebrano dane dotyczące obecności różnych języków w przestrzeni publicznej 10 ulic w Kuala Lumpur (np. w postaci tekstów na witrynach sklepowych, reklamach itp.). Otrzymane wyniki przedstawiono w postaci autorskich schematów. Dominacja języka angielskiego zarówno nad chińskim, jak i nad malajskim, jest świadectwem dziedzictwa kolonialnego Malezji i współczesnych procesów globalizacji. Natomiast obecność języka chińskiego nie tylko w Chinatown, ale na każdej ze zbadanych ulic poza tą dzielnicą jest dowodem na wciąż żywą potrzebę zachowania i eksponowania tego elementu kultury Chińczyków w przestrzeni publicznej miasta. Jednak w świetle obowiązujących regulacji i monolingwistycznej polityki państwa, przyszłość mniejszości chińskiej w Malezji stoi pod znakiem zapytania.

Słowa kluczowe: Malezja, Kuala Lumpur, mniejszość chińska, krajobraz językowy, krajobraz multilingwistyczny

BADANIE MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW GMIN MIKOŁAJKI I RUCIANE-NIDA JAKO STUDENCKI PROJEKT NAUKOWY

Mateusz Pysz, Natalia Ostrowska, Wojciech Olsza

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

mateusz.pysz@student.uj.edu.pl

Studenckie projekty naukowe są ważną częścią działalności studenckich organizacji naukowych, takich jak Koło Geografów Uniwersytetu Jagiellońskiego im. Ludomira Sawickiego. W roku akademickim 2022/23 studenci Geografii i gospodarki przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego zrealizowali projekt naukowy o nazwie: „Mobilność mieszkańców na przykładzie gmin Mikołajki i Ruciane-Nida w województwie warmińsko-mazurskim.” Jego celem było rozpoznanie sposobów przemieszczania się mieszkańców w kontekście dostępności transportowej oraz cech osadnictwa na obszarach charakterystycznych dla peryferyjnych terenów Polski północno-wschodniej. Realizacja projektu składała się z trzech zasadniczych etapów: przygotowawczego, realizacyjnego oraz podsumowującego. Etap przygotowawczy polegał na pracach kameralnych (kwerenda literatury, pozyskanie i przygotowanie danych, przygotowanie podkładów do kartowania, przygotowanie formularzy ankiet). Podczas fazy realizacyjnej – badań terenowych – zastosowano metodę badania kwestionariuszowego, kartowania terenowego, weryfikacji zgodności odjazdów autobusów z rozkładami jazdy oraz prowadzono obserwacje terenowe. Prace podsumowujące polegały na opracowaniu wyników badań, porównaniu zebranych danych z danymi pochodzącymi z pozyskanych źródeł. Projekt składał się z trzech aspektów: transportowego, społecznego oraz osadniczego. Wynikiem badań jest obraz mobilności mieszkańców obszaru, czynników ją kształtujących oraz skutków społecznych i przestrzennych z niej wynikających.

Słowa kluczowe: dostępność, Koło Geografów Uniwersytetu Jagiellońskiego im. Ludomira Sawickiego, mobilność, studenckie badania naukowe, obóz naukowy

PEDOLOGICZNE UWARUNKOWANIA WYSTĘPOWANIA CZOSNKU NIEDŹWIEDZIEGO (*ALLIUM URSINUM*) W BIESZCZADZKIM PARKU NARODOWYM

Aleksandra Wiktorowicz¹, Anastasiia Deryk²,
Patrik Kasprzycski¹, Mateusz Stolarczyk

¹ Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii,
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej,
Pracownia Gleboznawstwa i Geografii Gleb

² Uniwersytet Jagielloński,
Wydział Geografii i Geologii, Instytut Nauk Geologicznych

aleksandra13.wiktorowicz@student.uj.edu.pl

Czosnek niedźwiedzi (*Allium ursinum*) jest jednym z gatunków zagrożonych i chronionym w Polsce prawnie. W Bieszczadach roślina ta może być traktowana jako bioindykator, czyli gatunek wskaźnikowy dla określonego środowiska. Czosnek niedźwiedzi jest ściśle związany z żyznym siedliskiem buczyny karpackiej (*Dentario glandulosae – Fagetum*), z którym tworzy formację *Dentario – glandulosae – Fagetum alietosum* licznie występującą w wielu miejscach w górnych partiach bieszczadzskich stoków. Żyzność tego siedliska zależy od warunków glebowych, ściśle związanych z warunkami hydrologicznymi. Dotychczas powstało niewiele publikacji skupiających się na *A. ursinum* i jego występowaniu w Bieszczadach, a należy podkreślić, że badania siedlisk gatunków zagrożonych odgrywają kluczową rolę w ich ochronie. W niniejszym badaniu przeprowadzono szczegółowe analizy gleb, które zostały pobrane z miejsca występowania *A. ursinum* jak i poza siedliskiem *Dentario glandulosae – Fagetum alietosum*. Porównanie wyników z dwóch reprezentatywnych profili glebowych (siedlisko z czosnkiem niedźwiedzim vs. siedlisko bez czosnku niedźwiedziego) pozwoliło na identyfikację różnic i podobieństw pomiędzy nimi. Uzyskane wyniki wykazały, że gleby porośnięte przez czosnek charakteryzują się wyższym pH oraz wyższą koncentracją kationów wapnia i magnezu w porównaniu z glebami nie porośniętymi przez tę roślinę.

Słowa kluczowe: czosnek niedźwiedzi, *Allium ursinum*, Bieszczadzki Park Narodowy

TŁO HYDROGEOCHEMICZNE WÓD MASYWU TAPUL MARE (MUNȚII ȚIBĂU, RUMUNIA) – WSTĘPNE WYNIKI BADAŃ

Julia Zwolińska, Maciej Bryndza, Patrycja Cichecka, Angieszka Kozioł,
Hiacynta Leguła, Michał Pawłowski, Bartłomiej Rzonca, Janusz Siwek,
Patrik Waclawczyk, Aleksandra Wiktorowicz

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Geografii i Geologii, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

kulka.zwolińska@student.uj.edu.pl

Skład chemiczny wód, będący zarówno wynikiem naturalnych uwarunkowań fizycznogeograficznych jak i skutkiem działalności człowieka, jest bardzo istotnym wskaźnikiem funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Mineralizacja oraz jakość wód wypływających ze źródeł oraz odpływających ciekami są kluczowo ważnymi czynnikami dla prawidłowego rozwoju życia biologicznego na danym obszarze jak i dla realizowania potrzeb bytowych ludności. W związku z tym ważne jest jak najszersze poznanie warunków hydrochemicznych panujących na różnych obszarach. Pozwala to na określenie lokalnie występujących szans i zagrożeń związanych z wodami oraz umiejscowienia ich w szerszym kontekście przyrodniczym. W czasie wyjazdu badawczego odbywającego się na przełomie września i października 2023 przeprowadzone zostało podstawowe kartowanie hydrochemiczne w obrębie zlewni wybranych potoków odwadniających masyw Tapul Mare w górach Tibau w północnej Rumunii (Wewnętrzne Karpaty Wschodnie, Karpaty Marmaroskie). Obszar ten charakteryzuje się urozmaiconymi skałami podłoża, w skład którego wchodzi zarówno utwory fliszowe, węglanowe, jak i metamorficzne. Cechuje się też antropopresją ze strony licznych nieskanalizowanych osiedli ludzkich oraz prowadzonego na szeroką skalę wypasu bydła. W terenie wykonane zostały pomiary przewodności właściwej (SEC) oraz temperatury wód źródłanych oraz potoków. Na miejscu pobrane zostały także próbki, które zostały poddane analizom laboratoryjnym, co pozwoliło na określenie składu wód i tła hydrogeochemicznego w zakresie składników (jonów) głównych oraz na sprawdzenie wskaźników antropopresji. Uzyskane wyniki wskazują na zróżnicowanie w składzie chemicznym oraz jakości wód na badanym obszarze. Dla badanego obszaru ma to szczególnie znacznie, ze względu na wciąż intensywny wypas bydła, który zarówno wymaga dużych ilości dobrej jakości wody jak i stanowi dla tych zagrożenie dla jakości tych wód.

Słowa kluczowe: Karpaty, jony, chemizm wód, jakość wód, kartowanie terenowe

PARTNERZY

Wydział Geografii i Geologii Uniwersytetu Jagiellońskiego
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Towarzystwo Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego

Jacobs Solutions Inc.

Wydawnictwo Kartograficzne Compass

Koło Geografów Uniwersytetu Jagiellońskiego
im. Ludomira Sawickiego

Klub Honorowych Dawców Krwi Polskiego Czerwonego
Krzyża przy Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytetu Jagiellońskiego